

Kissaatigisatut atorfik maani pissarsiarisinnaavat

Kujataata suut tamaasa pigai

Her finder du ønskejobbet

Sydgrønland har det hele

Aviisi paasisutissiissut Kommune Kujallermit saqqummersinneqartoq

Informationsavis udgivet af Kommune Kujalleq

Sydgrønland: Et eventyr af muligheder

Et job i Kommune Kujalleq er en friibilitet til et harmonisk liv, hvor der er plads til både faglig og menneskelig udvikling – ikke kun for dig selv, men også for dine kære.

Sydgrønland er et rart sted at bo for hele familien. Her er den særegne og

frodige natur tæt på. Naturen byder på masser af muligheder for jagt, fiskeri og ikke mindst bærplukning i den natur, som aldrig er længere væk end få minutters gåtur. Det er kvalitetstid for hele familien.

Læg dertil gode institutioner, ingen

ventelister og også gode uddannelsesmuligheder. Så er rammen sat for et familieliv, der næppe findes mange steder i hele Grønland.

Kommune Kujalleq tilbyder jobs inden for mange områder – på institutioner, skoler, det tekniske og det admini-

strative område med gode karrieremuligheder og livslang uddannelse. Det er værd at flytte efter.

Det fortæller vi alt sammen meget mere om i denne informationsavis. Velkommen til Kommune Kujalleq.

**Aviisi paasissutissiisut
Kommune Kujallermit
saqqumersinneqartoq**
**Informationsavis udgivet af
Kommune Kujalleq**
Kommune Kujalleq
Postboks 514
3920 Qaqortoq
E-mail: kommune@kujalleq.gl
Telefon: (+299) 70 41 00

Akisussaasoq | Ansvarshavende:
Pisortaq/Direktør
Christian Schultz-Lorentzen

Mediehuset Sermitsiaq.AG
Sipisaq Avannerleq 10B
Postbox 39, 3900 Nuuk
Tlf.: 38 39 50 • Fax: 32 24 99
CVR: 12539959

Aaqissuisut | Redaktion:
Jesper Hansen
jeps@dovregubben.dk

Salg | Annoncer:
Lasse Christensen
lasse@sermitsiaq.ag

Nutserisut/Tolke:
Gabanguaq Johansen
Elisa Isaksen

Ilusilersuisoq | Grafisk arbejde:
Linda Rachlitz
linda@sermitsiaq.ag

Naqiterneqarfia | Tryk:
Trykkeriet
– Nordvestsjælland
Microvej 4
4300 Holbæk

Kujataa: Periarfissanik misigisassarsiorfissaq

Kommune Kujallermi atorfik oqimaaqatigiissumik inuuneqalernissamut, suliamut tunngasuni inuttullu ineriartornissamumut inissaqartumut – ilinuinnaanngitsoq, aammali asasannut, aqqutissaavoq.

Kujataa ilaqutariinnut tamarmiusunut najugaqarfigissallugu nuannersuuvoq. Tamaani pinngortitaq immikkuullarissuuvoq pinngortitarlu naggorissoq qanittuararsuulluni. Pinngortitaq pi-

niarnissamut aalisarnissamullu minnerunngitsumillu pinngortitami minutsialuinnarni pisinnaarluni ungasinnerunngisaannartumi paarnanik nunianissamut periarfissarpasuarunik tunniussassaqarpoq. Ilaqutariinnut tamarmiusunut piffissaq pitsaasuseqarluartumik imaqartoq.

Tamakkununnga paaqqinniffiit pitsaasut, utaqqisunik allattorsimaffeqanngitsut aamma ilinniagaqarnissa-

mut periarfissatsialassuit ilanngunneqassapput. Taava ilaqutariittut inuuneqarnissamut Kalaallit Nunaat tamakkerlugu assingusumik nassaassaagananngitsunik sinaakktissat pilersinneqassapput.

Kommune Kujalleq suliaqarfippasuit iluanni atorfinnik neqerooruteqarpoq – paaqqinniffinni, atuarfinni, teknikkimut allaffissornermullu tunngasuni atorfeqarnikkut periarfissanik

pitsaasunik inuunerlu naallugu ilinniarnissamut imaqartunik. Taakkua ornillugit nuussutigissallugit naleqarluarput.

Aviisimi paasissutissiissutaasumi matumani tamakkua tamaasa anner-tunerujussuarmik oqaluttuarissavut. Kommune Kujallermut tikilluarit.

Kommune Kujalleq spotter talenterne

Personaleudviklingen er sat i system

- Vi er glade for gode stabile medarbejdere – og vi hjælper gerne dem med lederpotentiale videre i karrieren med blandt andet lederudviklingskurser. Det fortæller Jacob Abelsen, der er HR-chef i Kommune Kujalleq.

- Hvert år tilbyder vi en række medarbejdere et udviklingsforløb i samarbejde med Campus Kujalleq. Over tre måneder klæder vi kommende kommunale ledere på til jobbet gennem et intensivt undervisningsforløb, hvor medarbejderen kan prøve kræfter med ledelsesopgaven for at se, om det er noget for dem.

- Vi har i det daglige et stort fokus på at spotte talenterne blandt medarbejderne – og ser vedkommendes lederet potentiale, så er vi klar til at bakke op med kurset på Campus Kujalleq. Man deltager efter indstilling fra sin nærmeste leder – og tilbuddet gælder alle de kommunale arbejdspladser.

Stabilitet og udvikling

- Det er til gavn for medarbejderne, der prøver kræfter med noget uprøvet – og det er til gavn for kommunen som arbejdsplads, fordi det skaber stabilitet, kontinuitet og udvikling på en gang. Lederudviklingskurset tilbydes to gange om året. En gang på grønlandsk og en gang på dansk. Der deltager mindst otte deltagere pr. gang, for kurset tilbydes også andre virksomheder i Sydgrønland.

- Det er også vigtigt at være sammen med lederemner fra andre virksomheder. Det giver altid et godt perspektiv i ledelsen, at man ved, hvordan man gør andre steder.

Sulisoqarnermut pisortaq Jacob oqaluttuarpoq, Kommune Kujalleq aqutsisussanik ineriartortitsinissamik pilersaarutaateqartooq angisuumik.

HR-chef Jacob fortæller, at Kommune Kujalleq har et stort lederudviklingsprogram.

- Vi har gennemført kurset i nogle år efterhånden – og vi har kun fået positive tilbagemeldinger, så det fortsætter vi med, siger Jacob Abelsen.

Tilfredse medarbejdere

Resultaterne af en vedholdende personale- og fastholdelsespolitik er ikke udeblevet.

- Vi gennemførte sidste år en personaletilfredshedsundersøgelse i samarbejde med et konsulentfirma i forbin-

delse med vores fokus på personalets trivsel. Overordnet set er medarbejderne glade for arbejdspladsen, men undersøgelsen viste også, at der er punkter, hvor vi kan gøre det bedre. Men det er netop pointen med den slags undersøgelser, at vi får at vide, hvor skoen trykker – og kan gøre noget ved det. Derfor er det også planen, at vi gentager undersøgelsen til næste år.

Det seneste tiltag i bestræbelserne på at fastholde og udvikle de gode arbejds-

forhold er ansættelsen af en arbejdsmiljøkonsulent, der skal have fokus på trivsel og sikkerhed på arbejdspladsen. Vedkommende starter i sin stilling med virkning fra 1. november. Der vil blive tale om, at den nyansatte arbejdsmiljøkonsulent skal besøge alle kommunens arbejdspladser i både byer og bygder.

Nye personaleboliger

Kommune Kujalleq har også investeret i 22 helt nye personaleboliger.

- Det har i mange år været en udfordring for kommunen at skaffe gode boliger til vores nye ansatte. Det være sig skolelærere, administrativt ansatte, ledere og mange andre.

- Vi føler, at vi har taget et stort skridt med de netop færdiggjorte 22 personaleboliger. Det vil være med til at sikre, at vores nye medarbejdere langt hurtigere end hidtil vil kunne få en personalebolig, siger Jacob Abelsen.

Kommune Kujalleq har i de forskellige byer velfungerende medarbejderforeninger, der især lægger vægt på oplevelser for både medarbejderne og deres familie.

- Hver sensommer arrangerer eksempelvis medarbejderforeningen i Qaqortoq en bærplukketur, som der er stor tilslutning til. Og i øvrigt laver personaleforeningerne mange af julearrangementerne for kommunens personale, siger Jacob Abelsen.

Kommune Kujalleq aqutsisussanik ineriartortitsineq pillugu Campus Kujallermik qanimut suleqateqarpoq.

Kommune Kujalleq har et tæt samarbejde med Campus Kujalleq om lederudvikling.

Kommune Kujalleq sulisunut inissianik 22-nik nutaanik sanatitseqqammerpoq. Tamanna sulisunut avataaneersunut Qaqortumi najugaqalernissamut ajornannginnerulersitsissaaq.

Kommune Kujalleq har netop bygget 22 nye personaleboliger. Det gør det lettere for nye medarbejdere at bosætte sig i Qaqortoq.

Kommune Kujalleq piginnaanilinnik tappiffeqarpoq

Sulisoqarnermik ineriartortitsineq aqqissuulluarneqarsimavoq

- Sulisut pikkorissut aalajaatsut nuanaarutigaaavut – aqutsisunngornissamullu ilimanaatillit atorfeqarneranni ingerlariaqqinnissaannut ikiorsinnaasarlugit ilaatigut aqutsisutut ineriartornissamut pikkorissaanerit aqqutigalugit. Taama Kommune Kujallermi sulisoqarnermut pisortaq, Jacob Abelsen, oqaluttuarpoq.

- Ukiut tamaasa sulisorpaaluit Campus Kujalleq suleqatigalugu ineriartornissamut ingerlatsinissamik neqeroorfigisarpavut. Kommunimi aqutsisunngortussat qaammatit pingasut ingerlaneranni atuartitsineq sukumiisoq aqqutigalugu atorfirmut piginnaanngorsartarpavut, tamatumani sulisoq aqutsisutut suliasamik misiliisinaasarluni, takuniarlugu tamanna soqutiginaruunersooq.

- Sulisut akornanni piginnaanilinnik takusaqarsinnaalernarluta ulluinnarni annertuumik isiginninniarparpugut – pineqartullu aqutsisuata periarfisaqarluarnera takugaangagu Campus Kujallermi pikkorissaaneq aqqutigalugu tapersuinissamut piareersimalertarluta. Qaniginerpaasatut aqutsisorisap inassuteqarnera aallaavigalugu peqataasoqalersarpoq – neqeroorullu kommunimi suliffeqarfinni tamani atuuttarluni.

Aalajaassuseq ineriartornerlu

- Tamanna sulisunut misilinneqarsi-

manngisaminnik misiliisunut iluaqutaalersarpoq – tamannalu kommunimut suliffeqarfittut iluaqutaalersarluni, tamanna ataatsikkut aalajaassutisimik, ataavassutisimik ineriartornermillu pilersitsisarmat. Aqutsisutut ineriartornissamik pikkorissarneq ukiut marloriarluni neqeroorutigineqartarpoq. Ataasiarluni kalaallisut ataasiarlunilu qallunaatut. Ingerlatsinermut ataatsimut sulisut minnerpaamik arfineq-pingasut peqataasarpugut, pikkorissarneq Kujataani suliffeqarfinnut allanut aamma neqeroorutigineqartarmat.

- Aqutsisussatut piukkunnaatilinnik suliffeqarfinnit allaneersunik peqateqarnissaq aamma pingaaruteqarpoq. Sumiiffinni allani qanoq iliortoqartarneranik ilisimasaqarneq aqutsisuni pissutsinik takunnissinnaanermik pitsaasumik tamatigut pilersitsisarpoq.

- Pikkorissaaneq ukiualunni ingerlatareersimalerparput – aamma pitsaasuinnarnik nalunaarutisarsimavugut, taamaattumik tamanna ingerlatinnassavarput, Jacob Abelsen oqarpoq.

Sulisut naammagisimaarinnittut

Sulisuqarnermut sulisullu sulisorineqaannarnissaannik kimigiiserpaluttumik politikkeqarnerup inerneru malunniutinngitsoorsimangillat.

- Sulisut ilorrisimaarnissaannik

pingaartitsinitsinnut atatillugu siunnersuisartut suliffeqarfiannik suleqateqarluta ukioq kingulleq sulisut naammagisimaarinninnerannik misissuineramik suliaqarpugut. Pingaarnertut isigalugu sulisut suliffeqarfimmik nuanaarutiginnippugut, misissuinermilli aamma takutinneqarluni, immikkoortunik ataasiakkaaqartoq pitsaaneerusumik suliarisinnaasatsinnik. Misissuinerinili taam ittuni siunertarineqartoq tassarpiaasarpoq, sumi ippinnartoqarneranik ilisimasaqalernissarpugut – tamakkuninnga qanoq iliuuseqarfiginnissinnaanissarpugut. Taamaattumik misissuineramik aappaagu ingerlatseqinnissarpugut aamma pilersaarutaavoq.

Suliffeqarfinnikut pissutsinik pitsaasunik aalajangiusimanninnerannik ineriartortitsininnermillu anguniagaqarnermi suliniutit nutaanersaat tassaavoq sullivimmi avatangiisinut siunnersortimik atorfinitsitsineq, taasumalu suliffeqarfimmi ilorrisimaaraneq isumannaallisaanerlu isiginiagasarsissavai. Pineqartoq atorfirmi no- vemberip 1-anit atuutilersumik sulilissaaq. Sullivimmi avatangiisinut siunnersortip atorfinerlaap illoqarfinni nunaqarfinnilu kommunip suliffeqarfiutaanut tamanut ornigulluni takunnaanissaa pineqassaaq.

Sulisunut inissiat nutaat

Kommune Kujalleq sulisunut inissia-

nik nutaarluinnarnik 22-nik aamma pisisimavoq.

- Sulisutsinnut avataaneersunut inissianik pitsaasunik pissarsiniartarneq kommunimut ukiorpassuarni unammillernartuusimavoq. Meeqqat atuarfianni ilinniartitsisuuppata, allaffeqarfimmi sulisuuppata, aqutsisuuppata allarpassuugaluarpaluunniit.

- Sulisunut inissiat 22-t naammassinneqarqammut aqqutigalugit alloriarujussuarsimasutut misigisimavugut. Tamanna sulisutta avataaneersut maannamut sukkanerujussuarmik sulisunut inissiamik pissarsisinnaalernerannik qulakkeerinneqataassaaq, Jacob Abelsen oqarpoq.

Kommune Kujalleq illoqarfinni assiginningsuni ingerlalluuartunik sulisunut peqatigiiffeqarpoq, sulisunut ila- qutaannullu misigisassaqaartitsinissamik pingaartitaqartunik.

- Assersuutigalugu Qaqortumi sulisut peqatigiiffiat ukialernerit tamaasa paarnanik nuniagiartitsinermik aqqissuussisarpoq, peqataaffigineqarluartartumik. Tamatuma saniatigut sulisut peqatigiiffii kommunimi sulisunut juullilerneranik aqqissuussinerit ilarpassuunik suliaqartarput, Jacob Abelsen oqarpoq.

Kommune Kujalleq sulisunut tamanut ineriartornissamut pitsaasunik periarfissiisartoq, aningaasaqarnermut pisortaq Kim Rosendahl oqarpoq, taanna nammineq kommunimi atorfiit aqqusaarlugit qaffakkiartorsimavoq.

Kommune Kujalleq giver gode udviklingsmuligheder for alle medarbejdere, fortæller økonomichef Kim Rosendahl, der selv har taget hele turen op gennem det kommunale system.

En spændende kommunal karriere

Kim Rosendahl har bogstaveligt talt arbejdet sig hele vejen op gennem det kommunale system til en toppost på rådhuset i Qaqortoq

Da økonomichef Kim Rosendahl var dreng i Qaqortoq, var han som drenge flest. Drømmene gik snarere i retning af brandmand eller stevard på flyene mellem Danmark og Grønland – og fantasien rakte næppe til, at han en dag skulle være topembedsmand i Kommune Kujalleq.

- Men sådan gik det – og det er fordi, Kommune Kujalleq byder på et job med et spændende indhold – og masser af udviklingsmuligheder for den rette mand, forklarer Kim Rosendahl.

En kommunal karriere

- Da jeg var færdig med folkeskolen, kom jeg i lære som kontorelev i Qaqortoq kommune med skoleophold i Ikast

i Danmark – og så var banen kridtet op til en kommunal karriere.

Da jeg blev færdig med HK-uddannelsen 1. maj 1985, blev jeg ansat i kommunens socialforvaltning inden for regnskab indtil 1. februar 1987, hvor jeg fik mulighed for at blive revisorelev hos Kommunernes Revision i Esbjerg.

- Det var en uddannelsesstilling arrangeret af daværende grønlandske kommuneforening KANUKOKA og jeg var i Esbjerg i knap tre år.

- I 1989 kom jeg retur til Qaqortoq kommune og blev ansat i daværende skatteforvaltning, hvor jeg sad som skatteinspektør indtil 1999, hvor området blev centraliseret hos det daværende hjemmestyre.

- Efterfølgende blev jeg ansat som controller i Sydgrønlands kommuneforening, som dengang bestod af Nanortalik, Qaqortoq og Narsaq kommuner. Her udarbejdede jeg blandt andet forretningsgangbeskrivelser for kommunerne i tæt samarbejde med Kommunernes Revision.

Tilbage i kommunen

- I 2002 vendte jeg tilbage til Qaqortoq kommune – denne gang som controller indtil 2004, hvor jeg blev økonomichef. Det er det job, som jeg har i dag, selv om kommunen jo er blevet større, efter den grønlandske kommunesammenlægning i 2009, fortæller Kim Rosendahl.

- Kommune Kujalleq er en god arbejdsplads, som hele tiden har givet mig plads til udvikling. Jeg har i tidernes løb været på flere lederkurser og også andre kurser, så jeg hele tiden er skarp og opdateret på den nyeste viden på området.

- Udover de rene økonomiopgaver har jeg haft en del med IT-området at gøre. Blandt andet indførelsen af ERP, som er et system, hvor alle kommunens transaktioner og ressourcestyring er samlet i et. Det er et system, som benyttes af alle de grønlandske kommuner, og jeg har siddet med i arbejdsgrupperne fra starten, hvor vi blandt andet har gennemgået forretningsgange, så de er hensigtsmæssige – både for de ansatte og for eksempel erhvervslivet, som leverer til kommunen.

Fløjter hver dag

- Jeg har nu siddet som økonomichef i sammenlagt 19 år – og jeg har aldrig haft grund til at fortryde det. Selv om hverdagen som kommunal topchef kan være hektisk, går jeg altid fløjtende og glad på arbejde, afslører Kim Rosendahl.

- Det begyndte allerede i begyndelsen af 80'erne, hvor jeg var i lære i Qaqortoq Kommune. Det har været et godt arbejdsliv med masser af mulighed og chancer, når blot man tør tage dem.

- Jeg vil helt klart gerne råde alle unge mennesker, der overvejer en kommunal karriere til at gøre noget ved det – og gerne her i Kommune Kujalleq. Det er en god arbejdsplads, hvor man vokser med opgaven – akkurat som jeg selv har gjort det.

Kommune Kujalleq suliffeqarfiusoq pitsaasoq, aningaasaqarnermut pisortaq Kim Rosendahl isumaqarpoq.

Kommune Kujalleq er en god arbejdsplads, mener økonomichef Kim Rosendahl.

Kommunimi qaffakkiartorneq soqutiginartoq

Kim Rosendahl kommunimi allaffissornikkut aqputaa tamaat atorlugu qaffakkiartorsimavoq maannalu Qaqortumi kommunip allaffiani qaffasissumik atorfeqarluni

Aningaasaqarnermut qullersaq Kim Rosendahl Qaqortumi nukappiaraagal-larami nukappiaqqat amerlanerit assigai. Takorluugai tassaanerupput qatserisartunngornissaq imaluunniit timmisartuni Nunatta Danmarkillu akornanni angallassisuni saqisunngornissaq – takorluugaali ullut ilaanni Kommune Kujallermi atorfilittatut qaffasissumik atorfeqalerumaarneranut tunngassuteqartarunangillat.

- Taamali pisoqarpoq – tamatumunn-galu patsisaalluni Kommune Kujalleq suliffimmik soqutiginarturnik imalimik neqerooruteqarmat – atorfeqartumullu eqqortumut ineriartornissamut periarfissarpassualimmik, Kim Rosendahl nassuiaavoq.

Kommunimi qaffakkiartorneq

- Meeqqat atuarfiat naammassigakku Qaqortumi kommunip allaffiani allaffimmiutut ilinniartunngorpunga Danmarkimi Ikastimut atuariatortarlunga – taamaalillunga kommunimi qaffakkiartornissamut periarfissaqalerlunga.

Allaffimmiunngorniarlunga ilinniarnera 1985-imi maajip aallaqqaataanni naammassigakku kommunip isumaginninnermut ingerlatsiviani naatsorsuuserinnermut tunngasunik suliaqartussatut atorfinitsinneqarpunga 1987-imi februaarip aallaqqaataata tungaanut atuuffigisannik, taavalu Kommunernes Revisionimi Esbjergimi kukkurnersuisutut ilinniartunngornissannut periarfissinneqarlunga.

- Taanna ilinniarnermut atatillugu atorfiuvoq, taamanikkut kommunit kattuffiannit KANUKOKA-mit aqqis-suussaasoq, ukiullu pingasungajaat Esbjergimiillunga.

- Qaqortup kommunianut 1989-imi uterpunga, taamanilu akileraartarnermut ingerlatsivimmi atorfinillunga, 1999-ip tungaanut akileraartarnermut pisortatut sulillunga, tassa akileraaruserineq taamanikkut Namminersornerrullutik Oqartussanit qitiusumit ingerlanneqalernissaata tungaanut.

- Tamatuma kingorna Kujataani kommunit, taamanikkut tassaasut Nanortalip, Qaqortup aamma Narsap kommuniiisa suleqatigiiffianni aningaasanik aqutsisutut atorfinitsinneqarpunga. Tassani ilaatigut suliaaraakka kommunini ingerlatsinnermut allaatigisat, Kommunernes Revision qanimut suleqatigalugu.

Kommunimut uteqqinneq

- Qaqortup kommunianut 2002-mi uter-

Kim Rosendahl maanna ukiuni 19-imi aningaasaqarnermut pisortaareersimalerpoq – siullermik Qaqortup kommuniani tamatumalu kingorna 2009-mi kommunit kattussuunnerisa kingorna Kommune Kujallermi.

Kim Rosendahl har nu været økonomichef i 19 år – først i Qaqortoq kommune og siden kommunesammenlægningen i 2009 i Kommune Kujallaq.

punga tamatumuuna 2004-p tungaanut aningaasanik aqutsisooriarlunga aningaasaqarnermut pisortanngorlunga. Atorfik taanna ullumikkut suli atorfigaara, naak Nunatsinni kommunit 2009-mi kattussuunnerisa kingorna kommuni anneruleraluartoq, Kim Rosendahl oqaluttuarpoq.

- Kommune Kujalleq suliffeqarfivoq pitsaasoq, ineriartornissannut tamatigut periarfissaqartitsisimasoq. Siusinnerusukkat aqutsisumut pikkorissarnerit pikkorissarnerillu allat arlallit peqataaffigisarpakka, taamaalillunga tamatigut pineqartunut nutaanerpaa-nut peqataallungalu malinnaallunga.

- Suliata aningaasaqarnermut tunngasut saniatigut qarasaasialerinnermut tunngasunik aamma sammisaqangaatsiarpunga. Ilaatigut ERP-imik, atuuti-

lersitsinnermut, taanna programiuvog tassani kommunip aningaasanik ingerlatsinera tamarmi aamma aningaasanik aqutsineq ataatsimoortinneqarlutik. Programi taanna Nunatsinni kommunit tamanit atorneqarpoq. Suleqatigiissitani aallaqqaataaniilli peqataavunga, ilaatigut ingerlatsinnermi periaatsit misissorlutigik, taamaalillutik naleqquttuuniassammata – sulisunut aamma soorlu inuussutissarsiortunut kommunimut tunniussisartunut.

Ullut tamaasa uinngiarsuataartortoq

- Aningaasaqarnermut pisortatut katilugit ukiuni 19-imi maanna atorfeqarpunga – aamma ugguarnissannut pisutissaqarsimanngisaannarpunga. Naak kommunimi qullersatut ulluin-

narni sulineq ulapinnarsinnaasarluartoq, tamatigut uinngiarsuataarlunga nuannaarlungalu suliaartortarpunga, Kim Rosendahl oqaluasaarpoq.

- 80-ikkut aallartilaarnerannili aallartippoq, Qaqortup Kommuniani ilinniartuutillunga. Sulineq nuannersuugami periarfissarpassuaqarlunilu sapiissuseqaraanni atorneqartariaqartunik.

- Inuusuttut kommunimi qaffakkiartornissamik eqqarsaatersuuteqartut tamaasa siunnersorusuppakka iliuseqqaqullugit – ajornanngippat maani Kommune Kujallermi. Suliffik pitsaasuvoq, suliatigut ineriartortoqarsinnaalluni – soorlumi nammineerlunga taamaaliorsimasunga.

Sydgrønland – her leves livet

Kujataani aasakut silagittarnera seqinnertillugu Europap kujataanisut aqqusinermi nuannisarnermik tunniussaqaqtarpoq. Det gode sommervejr i Sydgrønland giver sydlandsk gadestemning, når solen skinner.

Narsami savaaqqanik toqoraavik Neqi Kalaallit Nunaanni toqoraaviit kisiartaraat. Tassanngaanniit ukiut tamarluinnaasa nerisassat mamarluinnartut tonserpassuit Kalaallit Nunaannut tunisassiarineqartarput.

Lammeslagteriet Neqi i Narsaq er Grønlands eneste slagteri. Herfra produceres hvert år tonsvis af lækkerier til de grønlandske frokost- og middagsborde.

Qassiarsummi qallunaatsiaat illukuinik sanaqqitat Kujataata kulturikkut oqaluttuarisaaneranut sivirusumut takussutissaapput.

Nordbo-rekonstruktionerne i Qassiaruk vidner om Sydgrønlands lange kulturhistorie.

Qaqortup Naatsiiviit Illoqarfiattut oqaatigineqartarnera nalaatsornerunngilaq. Det er ikke tilfældigt, at Qaqortoq kaldes for Havernes By.

Sikorsuit iluliarpassuillu Kujataani malunnaateqarluartarput. Storisen og de mange isfjelde sætter sit præg på Sydgrønland.

Kujataa – maani inuuneq ingerlanneqarpoq

Itsarnitsat nalitsinneersullu sumi tamaani naapeqatigiittarput.
Fortid og nutid mødes overalt.

Narsarsuarmi Mittarfik Islandimut sapaatip-akunneranut arlaleriarluni toqqaannartumik aasakkullu aamma Københavnimut toqqaannartumik timmisartoqartarpoq.

Lufthavnen i Narsarsuaq byder på flere ugentlige forbindelser direkte til Island og om sommeren også direkte til København.

Nunalerineq Kujataani nunaannarmi malunnaateqarluarpoq.
Landbrugserhvervet sætter sit præg på landskabet i Sydgrønland.

Kujataa aasakkut pinngortitap alutornarlunnartuuneranik naggorissuuneranillu ilisimaneqarpoq.
Sydgrønland er kendt for sin store og frodige sommernatur.

Qaortumi Tasersuaq illoqarfimmut tamarmut sukisaarsarfiuvoq, ukiaq kaajallallugu pisuttuarfigineqartartoq.
Storsøen ved Qaortoq er hele byens rekreative område, der benyttes til vandreture året rundt.

Kalaallit Nunaata kujataa periarfissat nunaat

Kommune Kujalleq illoqarfiit pingasut, nunaqafiit aqqanillit, savaateqarfiillu ataatsimoorfigalugu najugaqarfigaat

All. Stine Egede (IA)

Kommune Kujallermi borgmesteri

Kommunimi sumiluunniit najugaqaraluaanni kommuni ataasiusoq, innuttaasunullu kiffartuussineq pitsaasoq anguniarlugu borgmesteritut iver-tinneqarnerma kingorna kommunalbestyrelsimi allannguissamik siunetaqarluta suliniuteqarpugut; matumani allaffissornikkut aqqqissuusseqqinikkut allanngueq alloriarfigalugu.

Allannguinermi ataatsimiititaliat arfiniliusut sisamaannangortinneqarput, taamaaliornitsigut innuttaasunut eqaannerusumik sukkanerusumillu kiffartuussilernissaq siunertaavoq; kommunerujussuannngornerup kingorna oqartussaaffinnik sumiiffimmut ataatsimut eqiterutsitisimaneq qimal-lugu kommuni ataatsimoorfiusoq eqeersimaarlunilu sullissiffiusoq ikaarsaarfigalugu ingerlavugut. Allanngui-nerlu ullormiit ullormut malugineqar-neq ajormat, ukiuni aggersuni malu-giartulerumaaripput neriutigaara.

Sulineq ingerlavoq, politikikkut a-nguniakkatsinni ilaatigut inunnik isu-maginninnerup iluani kommunit allat assigalugit annertuumik kivitassaqa-pugut, ilaqutariit innuttaasullu peq-qinnatumik inuuneqarnissaannut aqqutissiuussinissaq nukittorsarniar-lugu Ilaqutariinnut sullissivik aamma Meeqqanut inuusuttunullu ingerlatsi-vik ataatsimoorterlugit sullissisoqa-lerpoq, taamaalilluni sullitat ataatsi-moorussamik sukumiinersumillu pi-lersaaruserluarnikkut aqqutissiuun-neqarsinnaalerlugit. Tamanna isumal-luarfigaara, pingaartumik meeqqanik angerlarsimaffiup avataanut inissiisar-neq eqqarsaatigalugu ilaqutariit ataatsimoorterlugit aqqutissiuunneqarlutik sullinneqarnerat nukittunerusoq eqqarsaatigalugu.

Suliassalli inunnut attuumassuteqar-tut saniatigut kujataata ineriartoqqin-nissaanut inerisaaqataarusuttut qani-mut suleqatigalugit inerisaanissaq aqqutissiuusseqataaffigalugu sulissaa-gut.

Kujataani akileraarutitigut isertitat annertusiartorput, ukiunilu makkunani inerisaaffigissallugu inuusutis-sarsiutinillu nutaanik pilersitsivissat-tut periarfissaq aatsaat taama pitsaati-gaaq, taamaattumik nutaaliornermik inerisaanissamullu eqqarsaateqartut tamaasa periarfissat nunaanut tikul-luaqqungaarpakka.

Stine Egede (IA) aprílimi 2021-mi kommuninut qinersisoqarmalli Kommune Kujallermi borgmesteriusimavoq.

Stine Egede (IA) har været borgmester i Kommune Kujalleq siden det grønlandske kommunalvalg i april 2021.

Inuusutissarsiutit nutaaliornertu

Qaortumi mittarfissaq pilersaarutit malillugit 2025-mi atorqarluni aal-larteriarpat inuusutissarsiortuni ilua-putaajumaartoq amerlasuutitigut qu-

larutigingilara, kujataaniillu nunatta-sinneranut pingaartumik naatsitanik siammarterinissamut periarfissatsia-laalerumaarpoq.

Kujataa nunatta nerisassaateqafis-suatut ilisaritissallugu tulluurtuuvog,

maanimi savaat, nersussuit, kukku-kuut, naatitat assigiinngitsut, imar-tatsinni nunamilu uumasut pigaagut. Avatangiiserineqartullu atorluarlugit aamma atorluaaneq aallaavigalugu tu-nisassiulernerneq takornartaajunnaariar-

torpoq. Soorlu nunatta naasuinik aallaavilinnik tarngutinik tusaamaneqalereersunik tunisassiorartoq arlaariinnik. Ukiormanna aamma nunatta paarmaanik marmeladelianik pisiniarfinni nioqqutissaqalerpoq.

Kujataani aalisarnermik inerisaanis-saq Naalakkarsuisut kiisami immikkut iliuuseqarfiginiarlugu aaliangiussa-

siunertaralugu suliniuteqartoqartoq, taamatullu savanik toqoraanermi savat perlukui siornatigut eqqaannarneqartaraluartut nutaaliornikkut atorluaanikkullu qimminut nerisassatut suliareqqinneqartussanngorlugit tunisassiarineqartalertussanngorput.

Suliffeqarfiit taamaattut, nutaaliortut ineriartortitsillutik suliniuteqartut kommunimiit tamakkiisumik tapersorsorpagut tikilluaqqungaarlugillu.

Aatitassarsiorfissallu assigiinngitsut eqqarsaatigalugit suliffeqarfiit sullis-sissussat suliasaqaleriartorneri malunnarpoq. Ukiormannaannaq kommunitsinni aatitassarsiorfissani marluusuni piareersaanerini sulisut minnerpaamik 40 sulisinneqarput.

Taamattuttaaq kikkulluunnit nutaaliortut inuussutissarsiuutinik pileritsinissamik isumassarsiaqartut kommunip suliffeqarfiutaanit Innovation South Greenland-imit siunnersorneqarnissamik aqutissiuunneqarnissamillu periarfissaqarput, tamannalu atorluaqqunaqaaq.

Takornariaqarneq

Kujataani sumiiffiit tallimat 2017-mi nunarsuarmioqatigiit kingornussassanut allattorsimaffiani Unesco-mi allasimalernerata kingorna nunatta avataaniit soqutiginninneq annertusiartuinnavissimavoq.

Kujataani takornarialerineq annerusumik aasakkuinnaq ingerlatsiviusarpoq.

Aappaaguli takornarialerineq annerusumik aqqqissuussisoqarsinnaavoq, tassami martsip naalerneraniit Narsarsuarmiit Københavnimut Københavnimillu Narsarsuarmut aqutit ammar-tussapput, tamanna atorluaqqunaqaaq.

Ukiuni kingullerini aasaanerani umiarsuit takornariartaatit tikittartut iki-gisassaangillat. Takornariaqarnermi ineriartortitsinissaq eqqarsaatigalugu takornarniat qanoq ittut inerisaaviginissaat eqqarsaatigilluartariaqarpavut. Savaateqarfinnut illoqarfinnullu tikillutik unnuiartortartut aningaasitigut kujataani isaatitsissutigisarpagut. Matumani aamma namminersortut helikopterimik imaatigullu angallassisartut namminersortut iluaqutigiartuligassaannik.

Umiarsuarnilli takornariartaatinik tikittartut kommunitsinnut iluaqutaasumik isaatitsissutaalissappata takornariat kitittartut piffimmuut tikiffiminnut akiliisussanngortinneqartariaqarput.

Ukioq manna 2022-mi Qaqortumut umiarsuarnik takornariartaatinik tikittut 40.000-it sinneqarput, inummullu ataatsimut 500 kronemik akiliisussanngortitsineq atorsimagaluarut-sigut aasaq manna Qaqortumuinnaq 20 mio. koruunit isertissinnaassagaluarpai. Assersuutigalugulu Qassiar-

summut tikittut 100-juusimappat 500 tusind piffimmuut isertinneqarsinnaagaluarput.

Aappaagu aasap ingerlanerani ullut tallimaannaat iluanni umiarsuarnik takornariartaatinik Qaqortumut tikit-tussat 15.564-iupput taakkulu ulluni tallimaannarni 7,7 mio. kronemik isertitsissutigineqarsinnaagaluarput.

Maanna ilaatigut Uunartoq tikinneqartarpoq, akiliinnguarnatik misigisassarsiorfigisarpaat. Akiliuteqartoqartaraluarpat Uunartumi inerisaanis-samut aningaasat atorluarneqarsinnaagaluarpoq.

Aningaasanik taamatut isaatitsineq ineriartortitsinermut aningaasarpas-suarnik tunisisinnaagaluarpoq; assersuutigiinnarlugumi Visitorcenterilior-nissamut aningaasarpas-suarnik aallerfiusinnaagaluarpoq, talittarfinnik put-tasunillu nutarsaaneranut, illoqarfinni nunaqarfinnilu tikeraat atorsinnaasaannik perusersartarfiliornernut, nunat eqqisisimatitaasuni, kingornutassiaqarfinnilu takornariat issiartarfissaanik piorsaaneranut, savaateqarfinni takornarialerisunut ineriartortitilluni aqquserniornernut, allarpas-suarnullu.

Siunissaq ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu savaateqarfinni nunaqarfinnilu aqqusernit ineriartortillugit piorsaanissaq siunertaavoq, tamanna aallarnisaavigalugu Qajiitani tassa sersersuarmut qanittuaqqami inissisimasumi aqquserniornissamut aallarnisaatit 500.000 koruuninik aningaasaliinikuuvugut, tamatumalu saniatigut Naalakkarsuisut suleqatigalugit Narsarsuarmiit ikaartarfiliinissaq suliniutigalugu.

Taamaallilluni Qaqortumi mittarfik atuutileraluarpalluunniit Narsarsuup takornariaqarfiujuaannarnissaa, Hotelilu nunatta pissarititai atorlugit nerisassaati-gissaartaqisoq atorluarlugu ingerlatsiinnarnissaq qulakkeerniarlugu.

Kujataali tamakkerlugu takornarialerineq annerusumik aasakkuinnaq ingerlatsiviusarpoq. Aappaaguli takornarialerineq annerusumik aqqqissuussisoqarsinnaavoq, tassami martsip naalerneraniit Narsarsuarmiit Københavnimut Københavnimillu Narsarsuarmut aqutit ammar-tussapput, tamanna atorluaqqunaqaaq.

Peqqinnartumik inuuneqarneq

Kommunimi innuttaasut peqqinnartumik inuuneqarnissaat kommunip tamakkiisumik tapersugaraa, pinarveersaartitsinikkut timersornikkullu. Peqqinnartumik inuuneqarnitsigut sivisunerusumik inuuneqarsinnaavugut. Taamaattumik Timersoqatigiiffiit kattuffiata nunarsuarmi aalanerpaanngornissamut anguniagaqarnera kommunimiit tapersugaraarput.

Periarfissarlu manna iluatsillugu anguniakkamut tamatumunnga maligassiullutik timersornermik ingerlat-

sisut, sungiusaasut, minnerunngit-sumillu pinaveersaartitseqataallutik imigassartaqanngitsumik unnus-suaartitsillutik illoqarfittatsinni naaminneq kajumissutsiminnik suliaqarlutik aqqqissuisartut qamanngavik qut-savigerujussuarpakka, sulinissigummi kommunitsinnut tunissuteqangaarpu-si nuannersaaqataangaarlusilu. Tamatumani akissarsiaasaq eqqarsaatigina-gu sulisarlu.

Ineqarneq

Kommunitsinni sulisut ilinniartuarsi-masut pisariaqartippagut, taakkulu pitsaasunik najugaqarnissaat qulakkeerniarlugu kommunimi sulisunut inissiat nutaat 22-it Qaqortumi sanaartorneqartut maanna iserterfigineqarsimalerput.

Siunissami ineqariaaserput eqqarsaatigalugu pissusissamisoorpoq meerartatta inuusuttattalu ileqqaagaqarnissaannik ilinniartittarnissaat, minnerunngitsumillu akiitsoqalernaveersaarnissamik ilinniartinnissaat taamaalluta siunissami oqinnerusumik kiffaangissuseqarnerusumillu inuuneqarnissaannut, soorlu namminerisamik illutaarnissaannik aqutissiuutis-sagatsigit.

Kommune qorsuk

FN-ip nunarsuarmi piujuaannartitsinissamut anguniagaanut 17-iusunut Kommune Kujalleq sulinissamik siunertarpoq, ingerlatsivinnilu sismaasuni anguniakkat aallaavigalugit sulineq aallartereerpoq.

Taamaattumik piujuaannartitsinissamut anguniakkat pillugit meeqqat atuarii immikkut sammisaqartitsilluni atuartitsisalernerit meerartatsinnut immersuilluartut ingerlanneqartarneri qujamasuutigaaq. Taamaallilluni pinngortitaq erialgalugu, atorluaneq, mingutitsinngitsumillu inuuneq kinguaariinni ingelateqqinneqassamata.

Kujataata pinngortitaa, mingutitsif-fiunani ineriartorfiusooq, erngup nukinganik nukissiuuteqarfiusooq, kiisalu uumasuuteqarfiusooq najugaqarfigalugu tulluusimaarutigisara qanortoq tamatta tulluusimaarutigalugu saligaatsuutillugulu paarilluaritigut.

Ukioq kaajallallugu sikusartuunnginnatta illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni minnerunngitsumillu pinialuttartuni angalajumatuunilu nunatta immikkoortua angallavigiuminartorsuuvooq. Illillu pinngortitami kusanartumi minguitsumilu misigisagarusuttutit tikilluaqqusaangaarput inuunermi misigisassarsiorfissamik immikkuullarissumik, aasakkut nuna naggorsorsuaq, qaqqarsuit portusuut nuui inngissuallit alutornartut misigerusukkukkit tassa Kalaallit Nunaata Kujaterpiaa periarfissaraat.

SALOME HANSEN

qujarutingaarpara. Maannalu suleqati-giissitaq sulilluni aallartereersooq isumalluarfigaara, susasaqartut anner-tuumik peqataatinneqarnissaat kissaa-tiginaqaaq. Taakuumatami pissutsinik ilisimasallit.

Savat meqqi amerlasoorpassuit eqqaannarneqartaraluartut suliareqqinneqarlutik tunisassiarineqatalernissaat

Sydgrønland – mulighedernes land

Kommune Kujalleq er fælles hjemsted for tre byer, elleve bygder og fåreholdersteder

Af *Stine Egede (IA)*,

Borgmester i Kommune Kujalleq

Lige siden min indsættelse som borgmester har vi i kommunalbestyrelsen arbejdet målrettet for at indføre ændringer i kommunen, således at der opnås en samlet kommune og en god borgerservice, uanset hvor i kommunen man er bosat henne; hvor der i den forbindelse er blevet taget skridt til administrative ændringer gennem et reformarbejde.

Reformarbejdet har resulteret i en reduktion af de stående udvalg fra seks til fire, og formålet med det fremadrettede er, at der ydes en mere fleksibel og hurtigere borgerservice; vi er begyndt at bevæge os væk fra en centralisering af ansvarsområder til et enkelt sted efter overgangen til de store kommuner og er på vej mod en fælles kommune med en aktiv borgerservice. Ændringerne træder ikke i kraft fra dag til dag, og derfor håber jeg, at vi begynder at mærke til resultaterne af dette i de kommende år.

Arbejdet er i gang, og i vores politiske bestræbelser har vi ligesom andre kommuner store udfordringer med at løfte blandt andet indenfor socialområdet, og for at kunne styrke bestræbelserne til at bane vejen til et sundere liv for familier og borgere, har vi samlet Familiecenteret og sagsbehandlingsområdet indenfor Forvaltningen for Børn og Unge i en lokation, således at man kan arbejde for klienterne samlet og effektivt gennem bedre planlægning. Jeg nærer store forhåbninger til dette, især når man tænker på at sagsbehandlingen kan køres på en styrket måde for hele familier indenfor anbringelser af børn udenfor hjemmet.

Ud over arbejdet med socialområdet skal vi dog arbejde for at videreudvikle Sydgrønland i tæt samarbejde med dem, der ønsker at bidrage til dette.

Skatteindtægterne i Sydgrønland er stigende, og mulighederne for at udvikle og etablere nye virksomheder har ikke været bedre end i disse år, og derfor byder jeg hjertelig velkommen til folk, der har tanker om innovation og udvikling, til mulighedernes land.

Erhvervsliv og nytænkning

Jeg er sikker på, at det vil have gavnlig effekt for erhvervslivet på flere områder, når den kommende lufthavn i Qaqortoq efter planerne bliver taget i

brug i 2025, det vil ligeledes blive en god mulighed for at distribuere især grøntsager fra Sydgrønland til resten af landet.

Det er passende at præsentere Sydgrønland som Grønlands spisekammer, for her har vi får, kvæg, høns, forskellige grøntsager samt forskellige land- og havdyr. Og det er heller ikke i dag et særsyn med en produktion gennem en god udnyttelse af ressourcerne. Eksempelvis er der flere producenter af hudplejeprodukter, der er baseret på grønlandske planter og urter. I år der også kommet marmelade af grønlandske bær i butikernes hylder.

Jeg er meget taknemmelig for, at Naalakkersuisut endelig har vedtaget at gøre en ekstra indsats for at udvikle fiskeriet i Sydgrønland. Jeg har derfor store forhåbninger til arbejdsgruppen, der allerede er i gang med arbejdet, og det er meget ønskeligt, at man inddrager forskellige parter i fiskeriet. Det er jo dem, der har viden om de faktiske forhold.

Der kører et projekt om at forarbejde og producere på lammeulden, der tidligere bare er blevet smidt ud, til uldprodukter, ligesom der vil blive etableret en innovativ produktion af hundefoder af de slagterester fra lammeslagtingen, der også tidligere er blevet smidt ud.

Kommunen støtter fuldt op om det og byder sådanne innovative virksomheder, der udvikler nye projekter, hjertelig velkommen.

Det er ligeledes tydeligt, at der er begyndt at komme flere opgaver til de virksomheder, der skal levere serviceydelser til de kommende forskellige mineprojekter. Alene i år bliver der beskæftiget mindst 40 personer i vores kommune indenfor forberedelsesarbejdet ved to kommende mineprojekter.

Alle og enhver, der har ideer til at etablere innovative erhvervsprojekter, har ligeledes mulighed for at få rådgivning og vejledning fra kommunens eget erhvervsudviklingsselskab, Innovation South Greenland, hvilket er stærkt ønskeligt, at man benytter sig af.

Turisme

Interessen har været stigende fra omverdenen, efter at fem lokaliteter i Sydgrønland er kommet med på Unesco verdensarvsliste i 2017.

Turismesæsonen i Sydgrønland er kun aktiv i sommermånederne.

Men til næste år vil der være mulighed for køre det anderledes for at udvide sæsonen, idet flytrafikken Narsarsuaq – København t/r vil åbne i slutningen af marts måned, og det er derfor ønskeligt, at man benytter sig godt af det.

I de seneste år har der været ikke så få anløb af krydstogtskibe. Med henblik på udviklingen af turismen er vi nødt til at tænke grundigt på, hvilke turismetyper, vi ønsker at udvikle. I Sydgrønland er der indtjening på de turister, der ankommer til fåreholderstederne og byerne og overnatter. Fremadrettet vil det være til gavn for de private helikopter- og bådtureoperatører.

Men hvis vi skal have et økonomisk udbytte af krydstogsturisterne til gavn for vores kommune, så må turisterne betale afgifter til de steder de ankommer til.

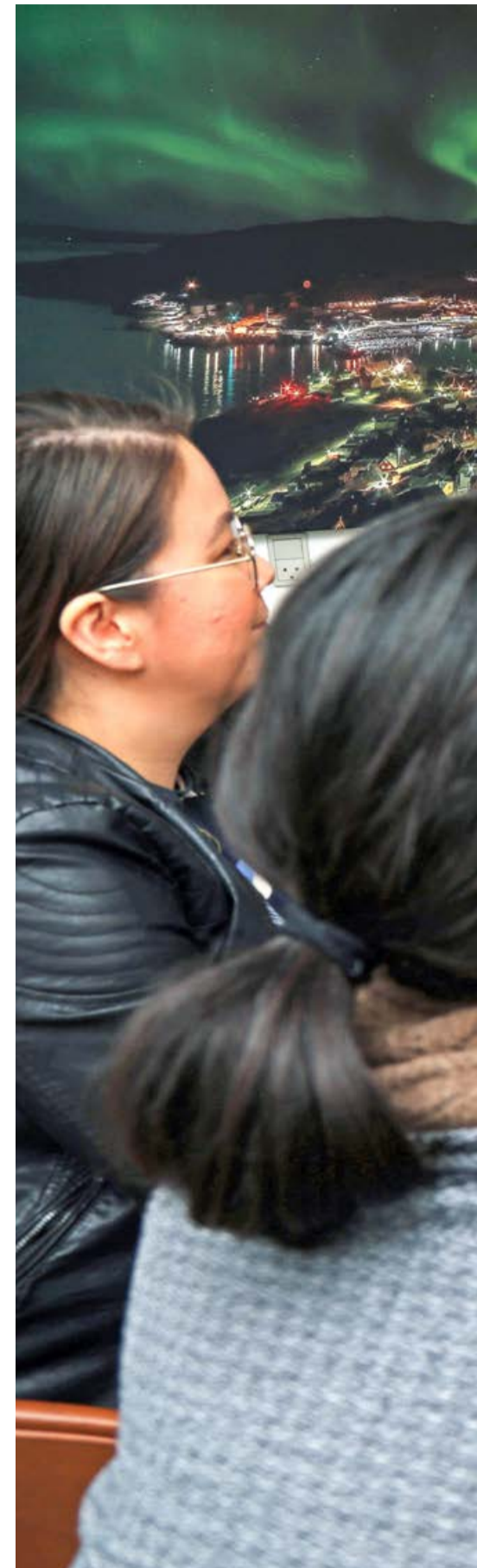
I Qaqortoq har vi 2022 haft besøg af over 40.000 krydstogsturister, og hvis vi havde benyttet os af en afgift på 500 kroner for hver enkelt turist, så ville Qaqortoq alene have haft en økonomisk indtægt på 20 millioner kroner. Hvis der for eksempel havde været 100 besøgende til Qassiarsuk, så ville der have været en indtægt på 500.000 kroner til stedet.

Til næste sommer vil der ankomme 15.564 krydstogsturister til Qaqortoq i løbet af kun fem dage, og i løbet af disse kun fem dage, kunne man ellers opnå en indtægt på 7,7 millioner kroner.

I dag kommer der turister til blandt andet de varme kilder i Uunartoq, som turisterne får oplevelser af uden at betale for det. Hvis der bliver indført en turistafgift, så kunne indtjeningen blive brugt til at videreudvikle Uunartoq.

Sådan en økonomisk indtjening kunne ellers bidrage med mange penge til udvikling; man kunne ellers indhente mange penge til eksempelvis at etablere et Visitorcenter, renovering af kaj-anlæg og pontonbroer, etablering af toiletter i byer og bygder til de besøgende, udvikling og etablering af siddepladser til turister i de fredede områder og verdensarvssteder, etablering af grusveje til udvikling af turistoperatørerne på fåreholderstederne, og mange andre formål.

Fremadrettet er der et ønske om at udvikle og anlægge veje på fåreholderstederne og i bygderne, og for at indlede dette, har vi afsat 500.000 kroner til anlæggelse af en vej i Qajiittat, der lig-

ger i nærheden af Indlandsisen, og ud over det arbejder vi for at etablere en broforbindelse fra Narsarsuaq i samarbejde med Naalakkersuisut.

Derved sikrer man, at Narsarsuaq fastholder sin turismeprofil, og at hotellet fortsætter sin drift med en gastronomisk menu baseret på grønlandske råvarer, selv om lufthavnen i Qaqortoq bliver taget i brug.

Såfremt hele Sydgrønland skal udvikles som en destination for turismen, får vi dog brug for turismeaktører blandt bygdeboerne, for vi må udnytte ressourcerne i Sydgrønland med de unikke naturomgivelser.

Et sundt liv

Kommunen støtter fuldt ud om, at borgerne i kommunen skal have et sundt liv, inden for forebyggelsesområdet og

idrætsområdet. Vi kan leve længere gennem et sundt liv. Derfor støtter kommunen målsætningen fra Grønlands Idrætsforbund om, at vi bliver det mest aktive land i verden.

I den forbindelse vil jeg benytte mig af denne her anledning til at udtrykke en dybtfølt tak til idrætsudøverne, trænerne, og ikke mindst til dem, der forbilledligt afholder alkoholfrie aftenarrangementer som et led i forebyggelsesarbejdet, idet I gennem jeres arbejde, yder et stort bidrag til vores kommune og er med til at gøre livet skønnere, hvor I arbejder uden tanke på at få løn for det.

Boligsituationen

I vores kommune har vi brug for veluddannede medarbejdere og for at sikre gode boligforhold til disse, har man

bygget 22 nye personaleboliger, som nu er blevet indflyttet.

Med hensyn til vores fremtidige boligsituation vil det være passende at lære vore børn og unge at spare op, og ikke mindst at lære dem om ikke at stifte gæld, således at vi kan bane vejen for et lettere liv i større frihed for dem, eksempelvis til at få egen bolig.

En grøn kommune

Kommune Kujalleq arbejder ud fra FN's 17 verdensmål for bæredygtighed, og arbejdet ud fra disse verdensmål er allerede igangsat i kommunens fire forvaltninger.

Jeg er derfor taknemmelig for, at der nu foregår en undervisning i folkeskolen med særlige emnedage omkring verdensmålene indenfor bæredygtighed, som giver gode input for skolebør-

nene. På den måde vil man kunne videreføre et liv uden forurening med respekt for naturen og anvendelse af genbrug til de næste generationer.

Lad os alle være stolte af og passe godt på naturen i Sydgrønland og holde den fri for forurening, hvor der kører en grøn udvikling med et vandkraftværk, og hvor der bliver holdt husdyr, og som jeg er stolt af at bo i.

Sydgrønland er et åbentvandsområde hele året rundt, og derfor er regionen velegnet til at sejle rundt i, mellem

Kommunalbestyrelsi Kommune Kujalleq innuttaasunut sullissilluartunnngortillugu kommuninngortinnissaanik siunnerfeqartumik suliaqartoq, borgmester Stine Egede oqarpoq.

Kommunalbestyrelsen arbejder målrettet på at gøre Kommune Kujalleq til en kommune med god borgerservice, siger borgmester Stine Egede.

byerne og bygderne og ikke mindst for fritidsfangerne og bådentusiastene. Og du, som ønsker dig oplevelser i en smuk og ren natur, du er hjertelig velkommen til unikke oplevelser for livet; hvis du ønsker at opleve et frodigt land om sommeren, betagende høje fjelde med spidse toppe, så ligger dine muligheder i Sydgrønland.

Miljø og bæredygtighed vægter højt

Kommune Kujalleq arbejder på mange fronter for at sikre miljøet

Miljøet har en høj prioritet i Kommune Kujalleq – både på de kommunale arbejdspladser og i byer og bygder.

Det fortæller Sem Ottosen, teknisk chef i Kommune Kujalleq.

- Et godt eksempel på miljøpolitikken på arbejdspladsen er, at vi har skåret næsten al plastik væk i dagligdagen. Hvis der skal serveres mad eller drikkes kaffe, foregår det enten med porcelæn eller bionedbrydeligt engangsbestik, siger Sem Ottosen.

Væk med skraldespandene

- Vi har også afskaffet de mange skraldespande og papirkurve ved de enkelte arbejdspladser på kontorerne her på rådhuset. Tidligere brugte man jo en plasticpose i dem, men det er slut nu, fordi alt kontoraffald skal afleveres på centrale steder i rådhuset. Det giver selvfølgelig den enkelte lidt ekstra arbejde, men det er nu et beskedent offer, fordi det er godt for miljøet.

- På det generelle affaldsplan er vi også langt fremme i forhold til de øvrige kommuner i Grønland, fortæller en stolt Sem Ottosen.

- Affaldsregulativet har i flere år givet mulighed for kildesortering. Det vil sige, at de enkelte husstande sorterer

affaldet, så plast og dåser ikke kommer med i det brændbare husholdningsaffald. Ordningen er foreløbig frivillig og betyder, at glas og dåser kan afleveres i containere, som vi har stillet op i byer og bygder ved butikkerne, så det er nemt for familierne at komme af med det genanvendeligt plast og metal.

- Selv om ordningen er frivillig, har folk taget virkelig godt imod systemet – og vi kan se, at containerne til glas og dåser hurtigt bliver fyldte. Jeg tror, at der helt generelt er stor vilje hos befolkningen i Sydgrønland for at gøre noget for miljøet, mener Sem Ottosen.

En rød miljøkasse

- Et andet initiativ er, at alle husstande har fået en miljøkasse til farligt affald som batterier, gamle mobiltelefoner og kemikalierester. Det er en lille rød kasse, som vi har udleveret gratis. Når kassen er fuld, skal man bare ringe til kommunen. Så kommer vi ud og henter den – og afleverer en ny kasse.

- Desuden vil vi i løbet af efteråret og vinteren stille genbrugscontainere op i byen. Her kan folk aflevere ting, der måske ikke er i stykker, men som de ikke længere har brug for – og som andre kan have nytte af. Hvis man for ek-

Kommune Kujallermi eqqakkat aallaaviini immikkoortiterisarnermi siuarsimalluarpoq, tamatumani innuttaasut igalaaminernik qillertuusanillu containerinut illoqarfinni nunaqarfinnilu pisiniarfiit eqqaanni inissinneqarsimasanut igitsiartortarlutik.

Kommune Kujalleq er langt fremme med kildesortering, hvor borgerne afleverer glas og dåser i containere, som er opstillet rundt i byer og bygder ved butikkerne.

sempel køber ny støvsuger, fordi den gamle er slidt op, kan man aflevere slanger og mundstykker, som sagtens kan bruges af andre, som har samme slags støvsuger, siger Sem Ottosen.

Kommune Kujalleq er medlem af det fælleskommunale grønlandske affaldselskab Esani – og det er planen, at alt brændbart affald med tiden skal sejles til de to nye forbrændingsanlæg i Nuuk og Sisimiut.

- Indtil det sker, har vi store udfordringer både i byer og bygder, for vi er holdt op med at brænde affald af hensyn til miljøet. Det har især givet os udfordringer i bygderne, fordi RAL ikke ønsker at sejle med affald. Men vi er i gang med at lave en aftale med et privat rederi om at få hentet affaldet i byg-

derne, oplyser Sem Ottosen.

- Vi har af samme grund investeret i affaldspresere i flere af bygderne, så vi er sikre på, at affaldet bliver presset og opbevaret forsvarligt.

Medlemskabet af Esani betyder også, at Kommune Kujalleq er omfattet af den midlertidige ordning, hvor Esani sejler det brændbare affald til Danmark til forbrænding.

500 tons affald sendt til forbrænding

- Det tager toppen. Her i august har vi netop udskibet 500 tons affald til forbrænding i Danmark. Det koster ganske vist, for vi skal selv betale forbrændingsanlægget i Danmark for arbejdet, men miljøet har en høj prioritet her i området, hvor vi også producerer mange fødevarer på fåreholderstederne.

- Det har i øvrigt også inspireret os til et nyt forsøg, som vi vil sætte i gang de kommende år, hvor vi tilbyder husholdningerne, at de kan aflevere det komposterbare husholdningsaffald. Vi vil så kompostere affaldet, så det kan gøre nytte i de mange haver, som vi har her i landsdelen.

Sem Ottosen understreger, at forsøget med kompostering af husholdningsaffald endnu ikke er gået i gang – og at man derfor ikke kan sige konkret, hvordan den endelige udformning bliver.

Avatangiisit Kommune Kujallermi pingaartilluinnarnerput, teknikkimut pisortaq Sem Ottosen oqarpoq.

Miljøet har en høj prioritet i Kommune Kujalleq, fortæller teknisk chef Sem Ottosen.

Nunaqarfiit ilaanni eqqakkanut naqiterutininik inissiisoqarsimavoq, eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut illersorneqarsinnaasumik toqqortarineqarsinnaaqqullugit.

Der er stillet affaldspresere op i nogle af byggerne, så det brændbare affald kan opbevares forsvarligt.

Avatangiisit piujuartitsinerlu pingaartinneqartorujussuupput

Kommune Kujalleq avatangiisit qulakkeerniarlugit arlalippassuartigut suliniuteqarpoq

Avatangiisit Kommune Kujallermi pingaartinneqartorujussuupput – kommunimi suliffeqarfinni aamma illoqarfinni nunaqarfinnilu.

Taama Kommune Kujallermi teknik-qarnermut pisortaq, Sem Ottosen, oqaluttuarpoq.

- Suliffeqarfinni avatangiisinut politikimut assersuutissaqqissoq tassavoq, plastikkinik ulluinnarni atuiunnaangajalluinnarsimanerput. Nerissasnik sassaalliteqartoqassatillugu imaluunniit kaffisortoqassatillugu tamanna marraat imaluunniit nerinerput atortut ataasiaannartakkat arrortinneqarsinnaasut atorlugit pisarpoq, Sem Ottosen oqarpoq.

Eqqaaviit peerlugit

- Maani kommunip allaffiani allaffitut sullivinni ataasiakkaani eqqaavippassuit pappialakoorfiillu aamma atorunnaarsimavavut. Tassami sionatigut plastikkinik puussiartalerlugit atornerqartarsimapput, tamannali maanna unitsinneqarpoq, allaffinni eqqagassat tamarmik maanna kommunip allaffiani qitiusunut tunniunneqartartussannormata. Tamanna soorunami suliaqarnarnerularpoq, kisianni pilliutigineqartoq annikippoq, tamanna avatangiisinut pitsaasuummat.

- Eqqagassalerinermi nalinginnaasumi Kalaallit Nunaanni kommunit allat sinnerinut sanilliulluta aamma siuarsimalluarpugut, Sem Ottosen tuliusimaarluni oqaluttuarpoq.

- Eqqagassalerinermi maleruagassat aallaavimmi immikkoortiterisarnissamut ukiuni arlalinni periarfissiisimapput.

Tassa imaappoq inoqatigiinni ataasiakkaani eqqagassat immikkoortiterneqartarput, plastikkit qillertuusallu angerlarsimaffimmit eqqagassanut ikuallanneqarsinnaasunut ilanngunneqaaqqunagit. Aaqqissuussineq maannamut nammineq kajumissuseq tunngavigalugu ingerlanneqarpoq, isumaqarlunilu, igalaamernit qillertuusallu containerinut illoqarfinni nunaqarfinnilu pisiniarfiit eqqaanni inissimasatsinnut igikkiartorneqarsinnaallutik, taamaalillunilu plastikkit savimernillu atoqqissinnaasut peernissaat ilaqutariinnut ajornannginnerulertuni.

- Aaqqissuussineq nammineq kajumissutsimik tunngaveqaraluartoq periaaseq inunnit ilassilluarneqarsimavoq – igalaaminernut qillertuusannullu containerit immipallanneqartarnerat takusinnaavarput. Kujataani avatangiisit suliniuteqarfiginissaat innuttaasuni nalinginnaasumik piomassuseqarfigineqarluartoq ilimagaara, Sem Ottosen isumaqarpoq.

Avatangiisinut karsit aappaluttut

- Suliniut alla tassavoq inoqutigiit tamarmik avatangiisinut karsimik eqqakkanut ulorianartunut soorlu batteriint, oqarasuaatitoqqanut angallattakkanut kemikaliillu sinnikuinut atugassamik tunineqarsimanerat. Karsiaraavoq aappaluttoq, akeqanngitsumik tunniussimasarput. Karsi ulikkaaraangat kommunimut sianiinnartoqarsinnaavoq. Taava karsi aasarpaput – karsimillu nutaamik tunniussiluta.

- Tamatuma saniatigut ukiaanerata

ukiuneratalu ingerlanerani illoqarfimmi atoqqitassanut containerinik inissitsiterissaagut. Taakkununga atortut immaqa aserorneqanngitsut, kisianni atorfissaqartikkunnaarsimasat allanillu iluaqutigineqarsinnaasut, iliartorneqarsinnaapput. Assersuutigalugu pujoralannik milluaammik nutaamik pisigaanni pisoq nungullarsimammatt, taava slangitai nuuinullu ikkuttakkat, allanit assingusumik peqartunit atoqqinneqarsinnaasut, iliartorneqarsinnaapput, Sem Ottosen oqarpoq.

Kommune Kujalleq kommunit eqqagassalerinermi piginneqatigiiffianut Esanimut ilaasortaavoq – eqqakkallu ikuallanneqarsinnaasut piffissap ingerlanerani Nuummi Sisimiunilu ikuallaavittaassanut umiarsuakkut assartuunneqartalernissaat pilersaarutaavoq.

- Taama pisoqarsinnaalernissaata tungaanut illoqarfinni nunaqarfinnilu annertuunik unammilligassaqarpugut, avatangiisit mianeralugit eqqakkanik ikuallaasarunnaarsimagatta. Tamanna pingaartumik nunaqarfinni unammilligassaqalissutigisimavarput, RAL eqqakkanik assartuimannngimmat. Kisianni nunaqarfinni eqqakkat aaneqartarnissaat pillugu umiarsuaatileqatigiiffimmut namminersortumut isumaqatigiissusiuleruttorpugut, Sem Ottosen paasissutissiivoq.

- Tamannarpiaq tunngavigalugu nunaqarfinni arlalinni eqqakkanik naqiterutininik pisisimavugut, eqqakkat illersorneqarsinnaasumik naqinneqartarnissaat toqqortarineqartarnissaallu qulakkeerusukkatsigu.

Esanimut peqataaneq Kommune Kujalliup utaqqiisaasumik aaqqissuussinerput, Esanip eqqakkanik ikuallanneqarsinnaasunik Danmarkimut ikualagassanngorlugit assartuiffigisartaganut, ilaananeramik aamma isumaqarpoq.

Eqqakkat 500 tonsit ikuallagassanngorlugit nassiuunneqartut

- Tamanna ajornerpaartaannik tigusiavoq. Aggustimi eqqakkanik 500 tonsinik Danmarkimi ikuallagassanngorlugit umiarsuarmik nassiusseqqamerpugut. Tamanna akeqaraluarpoq, suliassamut Danmarkimi ikuallaavik uagut nammineerluta akilertussaagatsigu, kisianni maani savaateqarfinni inuussutissarpassuarnik aamma tunissassiorfigisatsinni avatangiisit pingaartinneqarluinnarput.

- Tamanna misileraanermik nutaamik ingerlatsinissatsinnut aamma isumassarsissutigisimavarput, tamannalu ukiuni aggersuni aallartikkumaarpaput, tamatumanilu angerlarsimaffinnit eqqagassat issunngortinneqarsinnaasut tunniunneqartarnissaat inoqutigiinnut neqeroortuginiarpaput. Taava eqqakkanik issunngortitsissasagut, nunap immikkoortuani maani naatsiivippassuarni iluaqutigineqaler-niassammata.

Sem Ottosen erseqqissaavoq, angerlarsimaffinnit eqqakkanik issunngortitsisarnermik misileraaneg suli aallartissimannngitsoq – taamaattumillu inaarutaasumik ilusilersuinissap qanoq isikkoqarnissaa suli tigussaasumik oqaatigineqarsinnaanngitsoq.

Ivalu Lund aappanilu Pilutannguaq Qaqortumi iluarusulluinnarput. Taakku aappaagu katinniarput – soorunami Qaqortumi oqaluffimmi. Ivalu Lund og kæresten Pilutannguaq stortrives i Qaqortoq. Til næste år skal de giftes – selvfølgelig i kirken i Qaqortoq.

Her kender vi hinanden

Efter 12 år i Danmark er Ivalu Lund vendt hjem til Qaqortoq – og det er godt

Socialrådgiver Ivalu Lund vendte i 2020 tilbage til Qaqortoq – hjem til Qaqortoq, som hun formulerer det – efter 12 års ophold i Danmark. Det fortryder hun ikke.

- Livet i Sydgrønland har nogle kvaliteter og sin charme, som man ikke finder mange andre steder. Her kender vi hinanden, afstandene er korte og naturen er tæt på. Det blandt andet nemt og ikke tidskrævende at hente sine børn i børnehaven på vej hjem fra arbejde – til fods vel at mærke. Det skaber en helt enestående livskvalitet, som er til gavn for hele familien, siger Ivalu Lund, der netop nu er på barsel med nummer to.

- *Qaqortoq er en god by for børn, her er trygt og roligt så hvorfor ikke?*

Ivalu er født i Nuuk, opvokset i Sisi-miut og kom til Qaqortoq i 2000, så det er Qaqortoq der er det hjem, der har bidt sig fast. Og da hun for 15 år siden mødte sin kæreste, Pilutannguaq, var beskeden klar:

- Vi skal tilbage til Qaqortoq på et tidspunkt.

Ivalu Lund dimitterede i 2007 som student fra GU i Qaqortoq. Så gik turen til Danmark, hvor hun blev uddannet socialrådgiver. Hun arbejdede derefter i flere forskellige kommuner inden for socialområdets børn og unge-afdelin-

ger samt med udsatte voksne i København. Men da den førstefødte kom, og en mulighed for at komme hjem bød sig, gik turen hjem til Qaqortoq.

Lige før barselsorloven var slut, kontaktede Kommune Kujalleqs Socialforvaltning Ivalu for at høre, om hun var interesseret i et job. Hun sagde ja tak til tilbuddet, hvorefter hun har været ansat som fagchef og nu er ledende socialrådgiver på Børn- og Ungeområdet.

- Vi flyttede til Qaqortoq for at nyde stilheden og roen - for at komme væk fra storbyens larm, hast og jag. Der var masser af jobs at søge i Nuuk, men det var ikke det, vi ville. Afstandene i Nuuk

er alt for store – myldretid to gange om dagen, så netop gåturen med min søn hjem fra børnehaven og mit arbejde på rådhuset om eftermiddagen er en kilde til daglig glæde.

- Jeg er taknemmelig for, at min kæreste fik job i Qaqortoq, som gav os muligheden for at komme tilbage Heldigvis – og vi er en glad familie, der i april bød lillebror velkommen. Og til næste år skal vi giftes. Selvfølgelig i kirken i Qaqortoq, fortæller Ivalu Lund.

- Qaqortoq er en dejlig by, og hele Sydgrønland er i det hele taget et dejligt sted at leve, bo og arbejde. Det kan jeg helt klart anbefale alle.

Tamaani immitsinnut ilisarisimavugut

Ivalu Lund ukiut aqqaneq-marluk Danmarkimeereerluni
Qaqortumut angerlarpoq – tamannalu ajunngeqaaq

Isumaginninnermut siunnersorti Ivalu Lund Qaqortumut 2020-mi uterpoq – Qaqortumut angerlarluni, soorlumi taama oqaatigigaa – ukiut aqqaneq-marluk Danmarkimi najugaqareerluni. Tamanna uggorinngilaa.

- Kujataani inuuneq arlalinnik pitsaaquteqarlunilu alutornaquteqarami, allani nassaassaangitsunik. Tamaani immitsinnut ilisarisimavugut, ornitasanut ungasinnani aamma pinngortitamut qanittumiilluni. Taamaalilluni ilaatigut suliffimmit angerlartilluni meeqqat meeqquerivimmut aanissaat ajornangitsunnguvoq piffissartornaranilu – tassa pisuinnarluni. Taamaalilluni inuunermi nalissaqanngitsunik nalilinnik pilersitsisarpoq, ilaqutariinnut tamanut iluaqutaasunik, Ivalu Lund oqarpoq, taanna maanna aappassaannik erninerminut atatillugu sulinngiffeqarpoq.

- Qaqortoq meeqqanut illoqarfiuvoq pitsaasoq, maani toqqissisimanarpoq eqqissisimanarlunilu, taavami soq nuuffigissanngilarput?

Ivalu Nuummi inunngorpoq, Sisi miuni peroriartorluni 2000-imilu Qaqortumut nuulluni, taamaalilluni najugaqarfigisimasaanni Qaqortoq suniuteqarnerpaalluni. Aamma ukiut 15-it matuma siornagut aappani, Pilutanguaq, naapikkamiuk oqaatigisaa paatsuugassaangilaq:

- Piffissap ilaani Qaqortumut uterumaarpugut.

Ivalu Lund Qaqortumi ilinniarnertuunngorniarfimmit 2007-imi ilinniarnertuunngorpoq. Taava Danmarkiliarpoq tappavanilu isumaginninnermut siunnersortitut ilinniagaqarluni. Tamatuma kingorna kommunini assigiinngitsuni isumaginninnermut tungasuni meeqqanut inuusuttuaqqanullu immikkoortortani sulilluni kiisalu Københavnimi inersimasunik atugarliortunik sullissilluni. Siullermilli meerartaaramik angerlarnissamullu periarfissaqaleramat Qaqortumut angerlarput.

Erninerminut atatillugu sulinngiffegarnera naangajalersoq, Kommune Kujallermi Isumaginninnermut ingerlatsivimmit Ivalu saaffigineqarpoq, paaserusunneqarluni suliffeqalernissaminut soqutiginninnersoq. Neqeroorummut akuersivoq, tamatumalu kingorna isumaginninnermut aqutsisutut atorfinilluni maannalu Meeqqanut Inuusuttunullu ingerlatsivimmi isumaginninnermut siunnersortini qullersaalluni.

- Qaqortumut nuuppugut nipaanneq eqqissisimanerlu nuannaarutiginiarluni

git – illoqarfissuarmi nipiliorneq, nukingerneq ulappunnerlu qimakkusullugit. Nuummi suliffissarpasuaqarpoq qinnuteqarfigisinnaasatsinnik, uagulli taakku kissaatiginngilavut. Nuummi suut tamarmik imminnut ungasippallaaramik – ullormut marloriarluni angallatileruttornerit pisarput, taamaalilluni ernalu meeqquerivimmit aamma uanga kommuniq al-

laffianit suliffinnit ualikkut pisummik angerlartarnermut ullut tamaasa nuannaarnissamut patsisaaqataasarpoq.

- Qujamasuutigeqaara aappara Qaqortumi suliffissarsimmat, taamaalilutami uternissatsinnut qujanartumik periarfissaqaleratta – aamma ilaqutariivugut nuannaartut, apriilimilunuka inunngorluni. Aamma aappaagu

katittussaavugut. Soorunami Qaqortumi oqaluffimmi, Ivalu Lund oqaluttuarpoq.

- Qaqortoq illoqarfiuvoq nuannersoq, tassami aamma Kujataa tamarmi inuuffigalugu, najugaqarfigalugu suliffigalugulu nuannersuuvoq. Tamanna allanut innersuusutigilluarsinnaavara.

Ivalu Lund ukiuni aqqaneq-marlunni Danmarkimi najugaqareerluni Qaqortumut angerlarpoq. Tamanna uggorinngilaa. Ivalu Lund er vendt hjem til Qaqortoq efter 12 år i Danmark. Det fortryder hun ikke.

Helse, velvære og oplevelser

Kommune Kujalleq har alt – både for det arbejdende folk, livsnydere og turister. Her er der historiens vingesus, her er der den vildeste natur, og her er der de sundeste og bedste fødevarer

Og alt det følger selvfølgelig med i pakken, når man arbejder og bor i Sydgrønland. Så der er ikke noget at betænke sig på. Giv det en chance. Du vil ikke fortryde det.

NIVI WILLE

Nunasiaataanerup nalaani inuuneq

Kujataa tamakkerlugu illutoqqanik oqaluttuarisaanermeersunik nassaassaarpoq. Immikkut takuniagassaqqissoq tassaavoq Nanortalimmi illoqarfiup immikkoortortoqaa, peqqissaarullugu asiunaveersarneqarsimasooq illoqarfiullu ilaani, nunasiaataanerup nalaanisut isikkoqartumik, misigisaqarnissamut periarfissiisooq. Nanortalik pingaartumik qaqqani pisuttuarnermik nuannarisalinnit qaqqasiortartunillu, tamaani qaqqanik portusuunik nuannarisagarluartunit, ornigarneqarluartarpoq. Oqaluttuarisaanermilli soqutigisalinnut illoqarfik illutoqqat oqaluttuarisaanermeersut akornanni immikkuullarissumik pisuttuarissamik tunniussassaarpoq.

Livet i kolonitiden

Overalt i Sydgrønland findes der historiske bygninger. En særlig attraktion er den gamle bydel i Nanortalik, der er omhyggeligt restaureret og giver mulighed for at opleve bybilledet, som det så ud i kolonitiden. Nanortalik tiltrækker især fjeldvandrere og bjergbestigere, der elsker i høje fjelde i området, men for de historisk interesserede byder byen på en helt særlig slentretur mellem de historiske bygninger.

SARAH WOODALL/ISG

Pinngortitami alutornarnerpaaq

Nanortalimmi eqqaanilu takornariartitsisartut arlallit Tunup kujataani attorneqanngilluinnarsimasumi alutornarluinnartumilu Ikerasassuarmilu takoranneqisumi Kalaallit Nunaanni pinngortitami misigisassarsiornerit pikkunarnerpaartaasa ilaannik neqerooruteqarput. Tamaani Kalaallit Nunaanni qaqqat portunerpaartaasa ilaat nassaassaapput – tamaanilu nannunik pinngortitami sungiusimasaminniittunik takunissaq Kalaallit Nunaanni sumiiffinnut allanut sanilliullugu ilimanaateqarnerpaavoq. Tamannarpiarlugu pissutigalugu Nanortalik taamatut aamma atserneqarsimavoq.

Den vildeste natur

Flere turistoperatører i Nanortalik-området byder på nogle af grønlands vildeste naturoplevelser i det fuldstændigt urørte og vilde sydøstgrønland og det storlåede Prins Christians Sund. Her tårner nogle af Grønlands højeste fjelde sig op – og her er chancen for at se isbjørne i deres naturlige element større end noget andet sted i Grønland. Det er for resten også derfor, at Nanortalik har fået sit navn – stedet med isbjørne.

Tasiluk Food Festival

Savaatillit aappariit Paarnannguaq aamma Otto Nielsen ukiut tamaasa september aallartinnerani tamanut ammasumik Tasiluk Food Festivalimi qaqqquisuusarput. Tamanna ukiorpassuarni ileqquusimavoq, nerisassanik nuannarisagarluartut taakkua marluk nunameersunik immameersunillu marmartuliaminnik ukiup ingerlanerani piliarisimasaminnik oqattaariartornissamut tamanut qaqqquisarput. Inuit illoqarfinnit qanittumiittunit savaatillillu allat qanittumit ungasissumillu aggasarput ukioq manna pissarsiat naluttorsituginiarlugit nuannisaqatigiiffiusumik ataatsimuualaaqatigiinniarlutik. Food Festivalimi pingaartitarineqartut tassaasarput kalaallit nerisassioriaasianneersut pitsaanerpaat – aalisakkat, savaaqqat neqaat, puisit neqaat allallu mamarluartut. Tamakkua tamarmik aliikkusersoqatigiiffiulluurtumik qiimassuseqarluarluni ingerlanneqartarput, kukkuusivimmilu angalaarnissamut kiisalu ilaqutariit Qaqortup ungsinngisaanni najugaqarfianni alianaatsumi illup aneerasaartarfiani seqernup iluarusuutiginnissanut aamma periarfissaqartarluni.

Tasiluk Food Festival

Hvert år i begyndelsen af september slår fåreholderparret Paarnannguaq og Otto Nielsen dørene op for alle og er værter ved Tasiluk Food Festival. Det har været en tradition i mange år, hvor de to mad-entusiaster byder folk velkommen for at smage på alt godt fra jord og havet, som de har forberedt i årets løb. Folk fra de omkringliggende byer samt andre fåreholdere kommer fra nær og fjern for en hyggelig komsammen for at fejre årets høst. Food Festivalens fokus er det bedste af det bedste fra det grønlandske køkken - fisk, lam, sæl og andre lækkerier. Alt sammen i en hyggelig stemning, hvor der også er mulighed for en tur i hønsehuset og en chance for at nye solen på terrassen i familiens lille oase tæt på Qaqortoq.

JESPER HANSEN

Kalaallit Nunaanni orpiuteqarfiit

Orpiit Kujataani naalluurtarput, sumiiffinnilu amerlasuuni naatsiivinnut kusaasaataalluurtutik – orpiuteqarfeqarporlu angisuunik arlalinnik, silap pissusiata allanngoriartornera ilutigalugu Kujataani kilaartumi naalluurtartutut isikkoqartunik. Orpiuteqarfik immikkuullarissooq tassaavoq Kalaallit Nunaata Orpiuteqarfia Narsarsuarmiittoq, orpinnik assigiinngitsunik 110-nik naaffigeqarsimalluni 150 hektarinik annertussuseqartoq. Orpiuteqarfik Københavnip universitetiani ilisimatusartunit tunngavilerneqarsimavoq pisortatigoortumillu 2004-mi atoqqaartinneqarsimalluni. Orpiit ilarpasui ullumikkut inuit angeqqaatattut portussuseqarput. Siunertarineqartoq tassaavoq orpinnik orpikkanillu orpeqarfiit killeqarfiineersunik qaqqarsuarni Alpineersunik nunarsuullu affaani avannarlermi Issittumi orpeqarfiup killeqarfianeersunik katersinissaq.

Grønlandske plantager

Træerne trives i Sydgrønland, hvor de mange steder forskønner de mange træer – og der flere store plantager, der i takt med klimaforandringerne ser ud til at trives i det lune Sydgrønland. En særlig plantage er Det Grønlandske Arboret, der ligger i Narsarsuaq og omfatter 150 hektarer med 110 træarter. Arboretet er grundlagt af forskere fra Københavns Universitet og blev officielt indviet i 2004. Mange af træerne er i dag mandshøje. Formålet er at samle skovgrænsetræer og buske fra både den alpine og arktiske trægrænse på den nordlige halvkugle.

Peqqissuseq, ilorrisimaarneq misigisassallu

Kommune Kujalliup suut tamaasa pigai – inunnt sulisunut, inuunermik ilorrisimaarutiginnittunut takornarianullu. Maani oqaluttuarisaanerup suluppallunera, pinngortitaq alutornarnerpaaq inuussutissallu peqqinnarnerpaat pitsaanerpaallu nassaassaapput

Oqaluttuarisaanerup suluppallunera

Kujataa ukiunik 1000-inik si-visussilimmik kulturimik oqaluttuassartaqarpoq qallunaatsiaallu nalaanneersunik 982-ip ukiullu tulluuttut 400-t akornanneersunik takussutissarpassuaateqarluni. Ilaatigut Qassiarsummi Narsarsuarmi mittarfiup ungasinngisaaniittumi qallunaatsiaat illukui oqaluffiallu sanaqqineqarsimasut. Erik Aapplaartoq 982-imi nunatsinnut tikikkami tamaanga nunasissimavoq. Nunaqarfik taamanikkut Brattahlidimik taaguuteqarpoq nunaqarfimmilu kangillermiilluni. Taamaattumik sumiiffimmi qallunaatsiaat illukuinik eriagisassarpassuaqarpoq.

SARAH WOODALL/ISG

Historiens vingesus

Sydgrønland bærer på en 1000 år lang kulturhistorie og har mange spor fra nordbotiden mellem år 982 og de næste 400 år frem. Blandt andet de restaurerede nordbo-huse og kirken i Qassiarsuk tæt på lufthavnen i Narsarsuaq. Det var her, Erik den Røde slog sig ned, da han i 982 kom til landet. Dengang hed bygden Brattahlid og lå i Østerbygden. Derfor findes der i området mange bevaringsværdige ruiner fra nordboerne.

SARAH WOODALL/ISG

Uunartumi puilasut kissartut

Kalaallit Nunaanni puilasut kissartut ajornannginnerpaamik tikinneqarsinnaasut Kujataaniippat. Puilasut kissartut ukioq kaajallallugu nunaannarmi ilulissanik qaqqanillu inngigissunik qalipagarpalaartunik tunuliaquteqarluni eqqissisimaarnartumik kinisimaarfissatut periarfissaasarput. Uunartoq Qaqortup Nanortallillu akornanni qeqertamiippoq. Nunaliarnissaq ajornanngitsunguuvoq, sumiiffimmilu illuaraqarluni atisaajartarfimmik mikisumik. Sumiiffik ullormi ataatsimi eqqissisimaarfissallugu naleqqulluinnartuuvoq.

Den varme kilde i Uunartoq

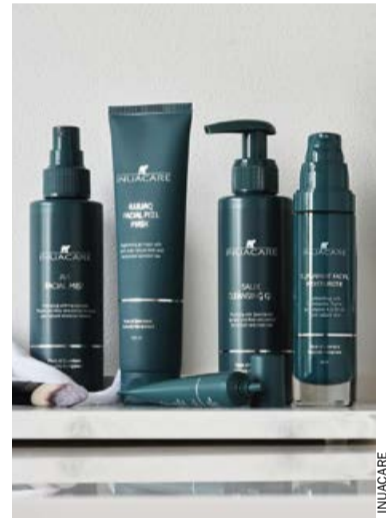
Grønlands lettest tilgængelige varme kilder findes i Sydgrønland. De varme kilder byder året rundt på muligheden for et afslappende bad i det fri med isfjeldene og de spidse fjeldtinder som den maleriske baggrund. Uunartoq ligger på en lille ø mellem Qaqortoq og Nanortalik. Det er nemt at komme i land, og der er en lille omklædningshytte på stedet. Det er det perfekte sted at tilbringe en dag i afslapningens navn.

Amermut iluarusunnartut

Amerissaatinik nioqputini Kalaallit Nunaanni ilisarnaatini siuttuusoq Kujataani angerlarsimaffeqarpoq, aallarnisaasutut suliffeqarfik Inuacare. Suliffeqarfik amerissaatinik nioqputinik tamakkiisunik nittarsaassisuuvoq – taakkualu tamarmik naasunik Kalaallit Nunaanneersunik tunngaveqarlutik, soorlu qajaasanik, orpikkanik, tupaarnanik kamillenillu. Tamakkua tamarmik Kujataani pinngortitami naggorissumi, minguitsumi allanngortinneqarsimannngitsumi assannarmik katersorneqarsimapput. Amerissaatit akussaat katersorneqareeraangata Inuacare Qaqortumi laboratoriaminit kanngussammik akuiaassutit assannarmik sanaajusut atorlugit aalamik uuliamillu akuitsunngortitaminik nioqputissiorparpoq. Inuacare nittartakkamik namminerisaminik pisiniarfeqarpoq: <https://inuacare.dk/>

Velvære til huden

Sydgrønland er hjemstedet for Grønlands førende brand i hudplejeprodukter, iværksættervirksomheden Inuacare. Virksomheden markedsfører en komplet serie af hudplejeprodukter – alle baseret på grønlandske planter og urter, som post, pil, timian og kamille. Alt sammen håndplukket i den frugtbare, rene og uberørte sydgrønlandske natur. Når ingredienserne er samlet, producerer Inuacare sine egne damp- og olieekstrakter i laboratoriet i Qaqortoq med håndlavede kobberdestillationsapparater. Inuacare har sin egen webshop på <https://inuacare.dk/>

INUACARE

Nunatsinni saniatigut igutsaateqarnermik inuussutissarsiut

Kujataani Kalaallit Nunaanni kisiartaalluni igutsaatilik angerlarsimaffeqarpoq, Ole Guldager. Tungusunnitsoq honningi pinngortitap nammineq nukissamik pilersitaraa Kalaallit Nunaannilu sumiiffinni allani minguinnerusumik peqqinnarnerusumillu nassaassaagunarnani. Igutsaateqarnermik ingerlatsisoq Narsarsuarmi igutsaat kajortut sullerisut tuusintilikkuutaat iluaqutigalugit Kalaallit Nunaata honningianik ukiorpanni tunisassiorarsimavoq, honningilu takornarianut tammajuitsussaqqissuuvoq mamarluartoq, Kujataanilu atuisartunit, nammineq honningiutiminnik pingaartitaqarlartunit, aamma piumanearluartuulluni.

Et grønlandsk bierhverv

Sydgrønland er hjemstedet for Grønlands eneste biavl, Ole Guldager. Honning er naturens eget energidepot og findes næppe renere og sundere i Grønland. I Narsarsuaq har biavleren med hjælp fra tusindvis af flittige brune bier i årevis produceret grønlandsk honning, der er en velsmagende turistsouvenir, men også eftertragtet af forbrugerne i Sydgrønland, der sætter pris på deres helt egen honning.

JESPER HANSEN

En god start i livet

Institutioner og skoler har en høj prioritet i Kommune Kujalleq – og kommunen gør meget for, at Sydgrønland er et godt sted at vokse op

Kommune Kujalleq har 12 daginstitutioner, tre store folkeskoler og skoler i alle kommunens bygder, et aktivt og forgrenet fritidstilbud – og når folkeskoletiden er forbi, kan de unge fortsætte på de gymnasiale uddannelser på Campus Kujalleq, så børn og unge har alle muligheder for en god start på livet.

Det siger forvaltningschef Jesper Rytto, Dagtilbud-, Uddannelse-, Beskæftigelse- og Kulturforvaltningen i Kommune Kujalleq.

- Det er et område, som kommunalbestyrelsens medlemmer har stor fokus på. Det drejer sig om at skabe gode muligheder for alle, uanset hvor i kommunen man bor – og det er vi lykkedes ret godt med.

I-pads til børnene

- Vi satser blandt andet meget på I-pad-undervisning i folkeskolen – især i bygderne. Derfor har vi ansat to fjernundervisere, der udelukkende arbejder med det område og sørger for, at børnene over alt i kommunen har en god, intensiv og vedkommende undervisning med udgangspunkt i deres hver-

dag. Det har været en stor succes, der gør, at børnene kan få en solid undervisning, selv om de går på en skole med ganske få elever.

- Vi har ikke uanede ressourcer, men det handler om få mest muligt ud af ressourcerne – og det er vi lykkedes ganske godt med. For vi tror, at en god start i livet er forudsætningen for et godt voksenliv.

- Kommunens politik på børn- og ungdområdet er også med til at give livet i Sydgrønland ekstra værdi, hvis man kommer udefra. Vi har kun ganske korte ventetider på daginstitutionerne – og alle børn har mulighed for at blive passet uden at skulle stå på venteliste i lang tid. Det er resultatet af en målrettet indsats gennem flere år. Det er et stort aktiv, som har betydning for alle nye udefrakommende ansatte – og som vi ved, har stor betydning, hvis man overvejer at få job i Kommune Kujalleq.

Godt samarbejde med forældrene

- På alle skolerne har vi et velfungerende samarbejde med forældrene både i skolebestyrelserne, men også i

Kommune Kujallermi kommunimi meeqqanut inuusuttunullu tamanut pitsaasunik tamatigoortunillu neqerooruteqarpoq, ingerlatsiviup pisortaa, Jesper Rytto, oqarpoq.

Kommune Kujalleq har et godt og vidt forgrenet tilbud til alle kommunens børn og unge, siger forvaltningschef Jesper Rytto.

den daglige kontakt mellem skole og hjem. Det er dejligt at møde forældre, som engagerer sig i deres børns opvækst, så de kan få en god start i livet.

- Det gør sig også gældende på fritidsområdet, hvor vi har store idrætshaller i de tre store byer. I bygderne kan man bruge skolernes idrætsfaciliteter i fritiden. Den aktive fritidspolitik betyder også, at vi selvfølgelig har kunststofbaner i de tre byer, så når det kommer til fodbold, er Sydgrønland godt med på landsplan.

Når børnene gror op, og folkeskolen er forbi, kan de fortsat blive i lokalsamfundet. Vi har på Campus Kujalleq et gymnasialt tilbud, der både byder på

GUX og handelsuddannelserne. Også bagefter der fine uddannelsesmuligheder, blandt andet i form af guideuddannelserne på Campus Kujalleq – og ikke mindst de grønlandske levnesmiddeluddannelser på Inuili i Narsaq.

- Vi ved, at lokalsamfundet og den trygge opvækst har høj prioritet hos de fleste – og vi hilser det derfor også velkommen, at selvstyret netop nu er ved at opføre et nyt stort kollegium i tilknytning til Campus.

- I Kommune Kujalleq får børnene en god start i livet – og det er vi i al beskedenhed ret stolte af, slutter Jesper Rytto.

Qaortumi kollegianik angisuunik nutaanik sanaartorneq Kujataani inuusuttut najukkaminni pitsaasunik ilinniagaqarsinnaanissaannik qulakkeerinneqataassaaq. Et nyt stort kollegiebyggeri i Qaortoq er med til at sikre, at de unge i Sydgrønland kan få en god uddannelse i lokalområdet.

Narsami atuarfik Kommune Kujallermi meeqqat atuarfiisa angisuut pingasuusut ilagaat.
Skolen i Narsaq er en af de tre store folkeskoler i Kommune Kujalleq.

Inuunermi aallartilluarneq

Kommune Kujallermi paaqqinnittarfiit atuarfiillu pingartinneqartorujussuupput – kommunilu Kujataata pitsaasumik peroriartorfiunissaa anguniarlugu annertuumik suliaqarpoq

Kommune Kujalleq ulluunerani paaqqinnittarfiuteqarpoq aqqaneq-marlunnik, meeqqat atuarfiinik angisuunik pingasunik atuarfeqarluni kommunilu nunaqarfiini tamani atuarfeqarluni, sunngiffimmi eqeersimaarfiusunik tamatigoortunillu neqerooruteqarluni – meeqqallu atuarfianni atuartuuneq naammassineqarsimaleraangat, inuusuttut Campus Kujallermi ilinniarnertuunngorniarnarfiimmi ingerlaqqissinnaasarlutik, taamaattumillu meeqqat inuusuttullu tamarmik inuunermi aallartilluarnissamut periarfissaqarlutik.

Taama Kommune Kujallermi Ulluunerani neqeroorutitut, Ilinniartitaanermut, Sammisassaqtitsinermut Kultureqarnermullu Ingerlatsivimmi ingerlatsiviup pisortaa, Jesper Rytto, oqarpoq.

- Suliassaqarfik tamanna kommunalbestyrelsimut ilaasortanit pingaartitarineqartorujussuuvoq. Kommunimi sumiluunniit najugaqaraluaanni kikkunnut tamanut periarfissanik pitsaasunik pilersitsinissaa pineqarpoq – tamannalu iluatsilluarsimavarput.

Meeqqanut qarasaasiaaqqaq i-Padsit

- Ilaatigut meeqqat atuarfianni pingaartumillu nunaqarfinni i-Padsit

atorlugit atuartsineq siunniussimasorujussuuarput. Taamaattumik ungasianit atuartsisunikmarlunnik, suliaqarfimmik tamatuminnaga taamaallaat aallutaqartunik, atorfinitsitsisimavugut, taakkunanngalu kommuni tamakkerlugu meeqqat ulluinnartik aallaavigalugu pitsaasumik, sukumiisumik soqutigintumillu atuartinneqarnissaat isumagisarpaat. Tamanna iluatsilluarnissamut ingerlanneqarsimavoq, taamaallutillu meeqqat atuarfinni atuartukitsuni atuartuugaluartulluunniit patajaatsumik atuartinneqarsinnaalersimallutik.

- Killeqanngiusattunik isumalluuteqanngilagut, kisianni isumalluutit sapinngisamik pitsaanerpaamik pissarsissutiginiarneqassapput – tamannalu iluatsilluarsimavarput. Isumaqarpu-gummi inuunermi aallartilluarneq inersimasutut pitsaasumik inuuneqarlernissamut tunngavissaasoq.

- Kommunimi meeqqanut inuusuttunullu politikki avataaneersuugaanni Kujataani inuunermik immikkut naleqalersitseqataavoq. Ulluunerani paaqqinnittarfinnut sivikitsuinnarmik utaqqisoqartarpoq – meeqqallu tarmik sivisuumik utaqqeqaartariaqarnatik paarineqalernissaminnut periarfissaqarput. Tamanna ukiuni arlalinni siunnerfeqartumik suliniuteqarsima-

nerup inerneraa. Tamanna pigisaavoq nalilerujussuaq, atorfinitsinneqartunut avataaneersunut nutaanut tamanut pingaaruteqartoq – Kommune Kujallermilu atorfininnissamik isumaliutiginikkaanni pingaaruteqartorujussuusutut ilisimasarput.

Angajoqqaanik pitsaasumik suleqateqarneq

- Atuarfinni tamani angajoqqaanik ingerlalluarnissamut suliaqarpoq, atuarfiit siulersuisuini, aammali atuarfiup angerlarsimaffiillu akornanni ulluinnarni attaveqatigiinnermi. Angajoqqaanik meeqqamik, inuunermi aallartilluarsinnaaqullugit, peroriartornerannik soqutiginnillutik suleqataalluarnissamut naapitaqartarneuannarsuuvoq.

- Tamanna sunngiffeqarnermi aamma atuuppoq, tamatumani illoqarfinni angisuuni pingasuni angisuunik timersortarfeqarpoq. Nunaqarfinni atuarfiit eqaarsartarfii timersortarfiillu sunngiffimmi atornerqarsinnaapput. Sunngiffeqarnermut eqeersimaartumik politikkeqarneq illoqarfinni taakunani pingasuni ivigaasanik qallikkanik arsaattarfeqarnitsinnik aamma kinguneqarpoq, taamaattumik isikkamik arsaanneq pineqartillugu Kujataa nuna tamakkerlugu aamma angum-

massinnaalluarnissamut peqataavoq.

Meeqqat peroriartornerminni, meeqqallu atuarfianni atuartoreeraangamik, najukkami inuiaqatigiinni najugaqaannarsinnaapput. Campus Kujallermi ilinniarnertuunngorniarnissamik, GUX-imik nuunermillu ilinniakkanik periarfissisunik, neqerooruteqarpoq. Tamatuma kingorna aamma ilinniagaqarnissamut periarfissaqarpoq pitsaasunik, ilaatigut Campus Kujallermi takornarianik angallassisartut ilinniakkanik – minnerunngitsumillu Narsami Inuilimi kalaallisut inuusutissalerinermik ilinniakkanik.

- Nalunngilarput najukkani inuiaqatigiit toqqissisimanartumillu peroriartornissaaq inuit amerlanersaanit pingaartinneqartorujussuusut – taamaattumik Namminersorlutik Oqartussat Campusimut attuumassutilimmik kollegiarujussuarnik maannakorpiaq sanaartulersimanerat aamma ilassilluarparput.

- Kommune Kujallermi meeqqat inuunermi aallartilluarnissamut – tamannalu pingaarniannikkaluarlugu tulluusimaarutigisorujussuuarput, Jesper Rytto naggasiivoq.

Værd at vide om Kommune Kujalleq

Qaqortumi mittarfissaq

Kalaallit Airports maannakkorpiaq Qaqortumi mittarfiliuleruttorpoq, 2025-mi ammarneqartussamik Kujataatalu Nuummut nunanullu allanut angallannikkut at-taveqalernissaanik qulakkeerinnittussamik. Mittarfik Saqqaarsuup avannarpasissortaani 1500 meterinik atortulersuuteqartumik mittarfilerlugu sananeqassaaq. Mittarfiup aamma Qaqortup illoqarfiata akornanni biilerlugu isorartussusia 6,5 km missaanniissaaq. Mittarfik timmisartunit Kalaallit Nunaata iluani ator-neqartunit tamanit kiisalu timmisartunit inissat tamakkiisumik ator-neqarfigisaannik 70-100-nik ilaasoqarsinnaasunit imarpikoorlutik ornigassanut qanittunut, soorlu Islandimut Nunavummilu Iqalunnut, timmisartuussisinaasunit timmisartuussivigineqarsinnaassasooq naatsorsuutigineqarpoq.

Qaqortumi mittarfiup Narsarsuaq Kujataani qitiusumik mittarfittut taarsissavaa. Narsarsuaq ullumikkut sapaatip-akunneranut arlaleriarluni Nuummut Reykjavikimullu timmisartoqartarpoq aasaanerani lu aamma Kujataanut toqqaannartumik timmisartoqartarluni.

Kujataani angalaniarneq ajornanngitsunnguuvooq. Illoqarfiit nunaqarfiillu tamarmik ingerlaarfiit Disko Linemit najukkameersoq Blue Ice suleqatigalugu Naalakkersuisunut kiffartuussinissamut isumaqatigiissut aqutigalugu isumagisarineqartut aqutigalugu ataqatigiissinneqarsimapput.

Qaqortumi mittarfissaq taama isikkoqassaaq.

Sådan kommer den nye lufthavn i Qaqortoq til at se ud.

Ny lufthavn i Qaqortoq

Kalaallit Airports er netop i gang med at anlægge en lufthavn i Qaqortoq, der åbner i 2025 og skal sikre Sydgrønland forbindelser til både Nuuk og udlandet. Lufthavnen anlægges med en 1500 m instrumentlandingsbane på nordsiden af Storefjeld. Køreafstanden mellem lufthavnen og Qaqortoq by bliver på cirka 6,5 km. Lufthavnen forventes at kunne beflyves med alle flytyper, der benyttes internt i Grønland samt fly, der med fuldt udnyttet kapacitet på 70 – 100 passagerer kan beflyve de nære oversøiske destinationer som Island og Iqaluit i Nunavut.

Lufthavnen i Qaqortoq afløser Narsarsuaq som den centrale lufthavn i Sydgrønland. Narsarsuaq har i dag flere ugentlige forbindelser til Nuuk og Reykjavik og om sommeren også direkte forbindelser til København.

Det er nemt at komme rundt internt i Sydgrønland. Alle byer og bygder er forbundet i et rutenet, der besejles af Disko Line i et samarbejde med det lokale Blue Ice på en servicekontrakt med Naalakkersuisut.

Budget for 2022

Kommune Kujalleq

Konto	Kontonavn	Regnskab 2019	Regnskab 2020	Budget 2021	Budget 2022	Overslag 2023	Overslag 2024	Overslag 2025
1	Administrationsområdet	60.761	62.021	66.922	51.219	59.445	59.494	59.494
2	Det tekniske område	42.870	40.156	41.845	48.546	40.229	40.229	40.229
3	Arbejdsmarkeds- og erhvervsområdet	31.521	32.041	35.974	31.818	33.114	33.114	33.114
4	Socialområdet	236.653	240.776	248.990	270.086	273.085	273.085	273.085
5	Skole-, daginstitution- & innovationsudvalg	174.350	183.448	182.829	175.264	184.680	184.680	184.680
6	Forsyningsvirksomheder	3.481	5.018	1.845	2.541	2.841	2.841	2.841
1	Driftsudgifter	549.636	563.459	578.405	579.474	593.394	593.443	593.443
7	Anlægsudgifter	50.924	36.622	41.446	39.890	14.000	8.000	8.000
8	Indtægter	-600.559	-600.081	-619.104	-630.334	-623.405	-623.405	-623.405
1	Drift	0	0	747	-10.970	-16.011	-21.962	-21.962

Kommune Kujalleq pillugu ilisimasallugit pingaaruteqartut

Kommune Kujallermi nutserisut pisortaat Kelly Berthelsen qanittukku ukiunik 25-nngortorsiorpoq tamatumunngalu atatillugu allattoqarfiup pisortaani Max Heilmann Larsenimit tunissuteqarfigineqarluni.

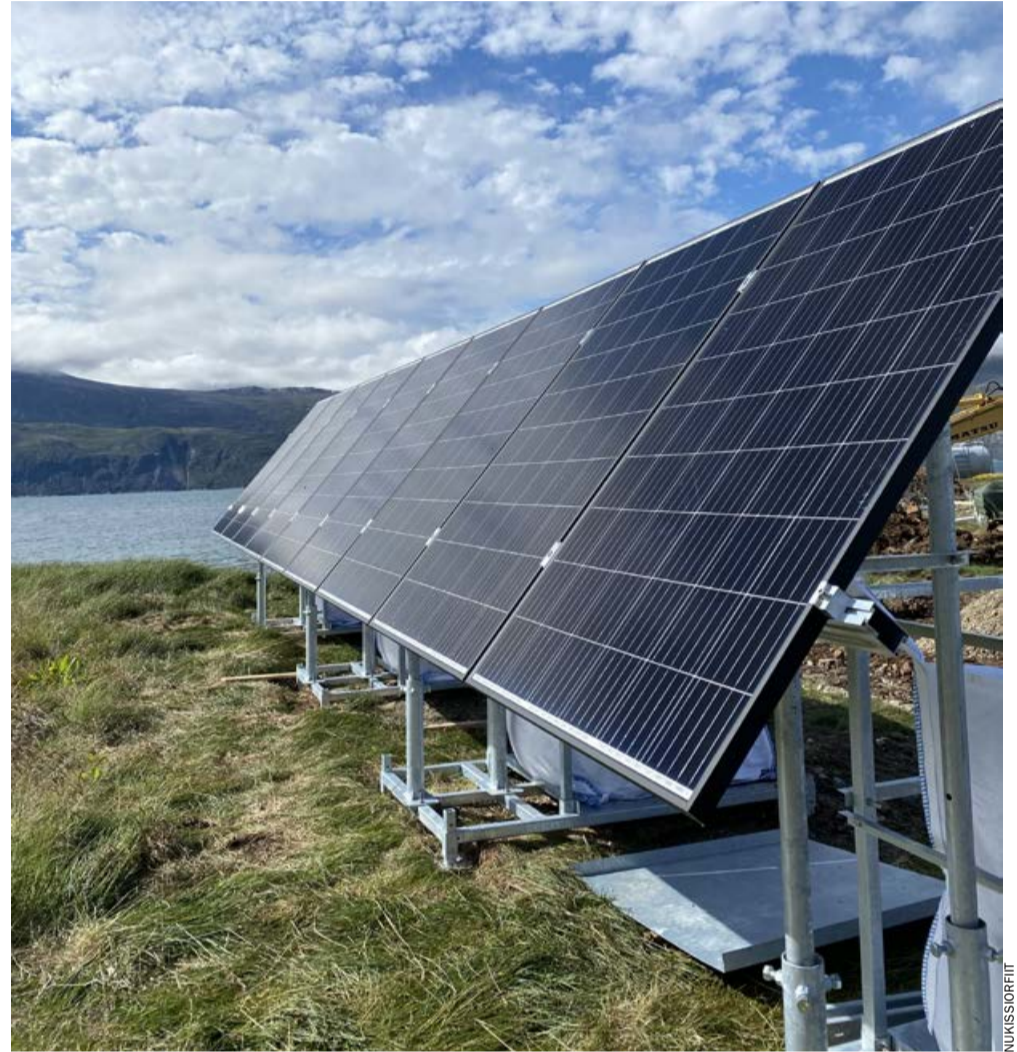
Kommune Kujalleqs cheftolk Kelly Berthelsen kunne for nylig fejre sit 25 års jubilæum og modtog i den anledning en gave fra sekretariatschef Max Heilmann Larsen.

Suliffitsialak

Kommune Kujallermi nutserisut pisortaat Kelly Berthelsen pisortani sulisimamerminik ukiunik 25-nngortorsiorluni oktobarip 7-ani nalliuttorsiorpoq, taamaalillunilu Kommune Kujalliup suliffitsialaananeramik sulisullu ukiorpassuarni tassani sulerusussinnaasarnerannik erseqqissaaqataalluni. Kelly Berthelsenip kommunimut attuumassuteqarnera sulisut amerlanersaannit aamma sivisuneruvoq, ukiorpanni aamma kommunalbestyrelsimut ilaasortaasimagami.

En god arbejdsplads

Den 7. oktober kunne Kommune Kujalleqs cheftolk Kelly Berthelsen fejre sit 25 års jubilæum som offentligt ansat og var dermed med til at understrege, at Kommune Kujalleq er en god arbejdsplads, hvor medarbejderne gerne forbliver i mange år. Kelly Berthelsens engagement i kommunen strækker sig i øvrigt længere end de fleste ansatte, da han i en årrække også har været kommunalbestyrelsesmedlem.

Nukissiorfiit nunaqarfimmi Igalikumi seqinnermit anorimillu nukissiuutinik akuleriissunik ikkussuisimavoq.

I bygden Igaliku har Nukissiorfiit installeret et stort kombineret sol- og vindanlæg.

Kujataa nukimmik pigisaqarpoq

Qaqortoq Narsarlu Qorlortorsuarmi erngup nukinganik nukissiorfimmit innaallagissamik ullumikkut pilersorneqarput. Erngup nukinganik nukissiorfik 2007-imi atoqqaartinneqartoq ataatsimut katillugit 7,2 MW-mik nukissiorsinnaassuseqarpoq. Erngup nukigani nukiuvoq mingutsitsinngitsoq, CO₂-mik aniatitsinermik annikillitseqataasoq, erngullu nukinganik nukissiorfissuaq Kujataani ineriartornerup tamaani pinngortitaq alutornartoq eriagalugu ingerlanneqarneramik naqissuseeqataavoq. Qorlortorsuaq Kalaallit Nunaanni qorlortut aamma annersaraat.

Erngup nukinganik nukissiorfik Kalaallit Nunaanni nukissiornikkut ingerlatseqatigiiffimmit Nukissiorfinit, ukiut marlussuit matuma siorna nunaqarfimmi alianaatsumi Igalikumi seqinnermit anorimillu nukissiuutinik ikkussuisumit, ingerlatarineqarpoq.

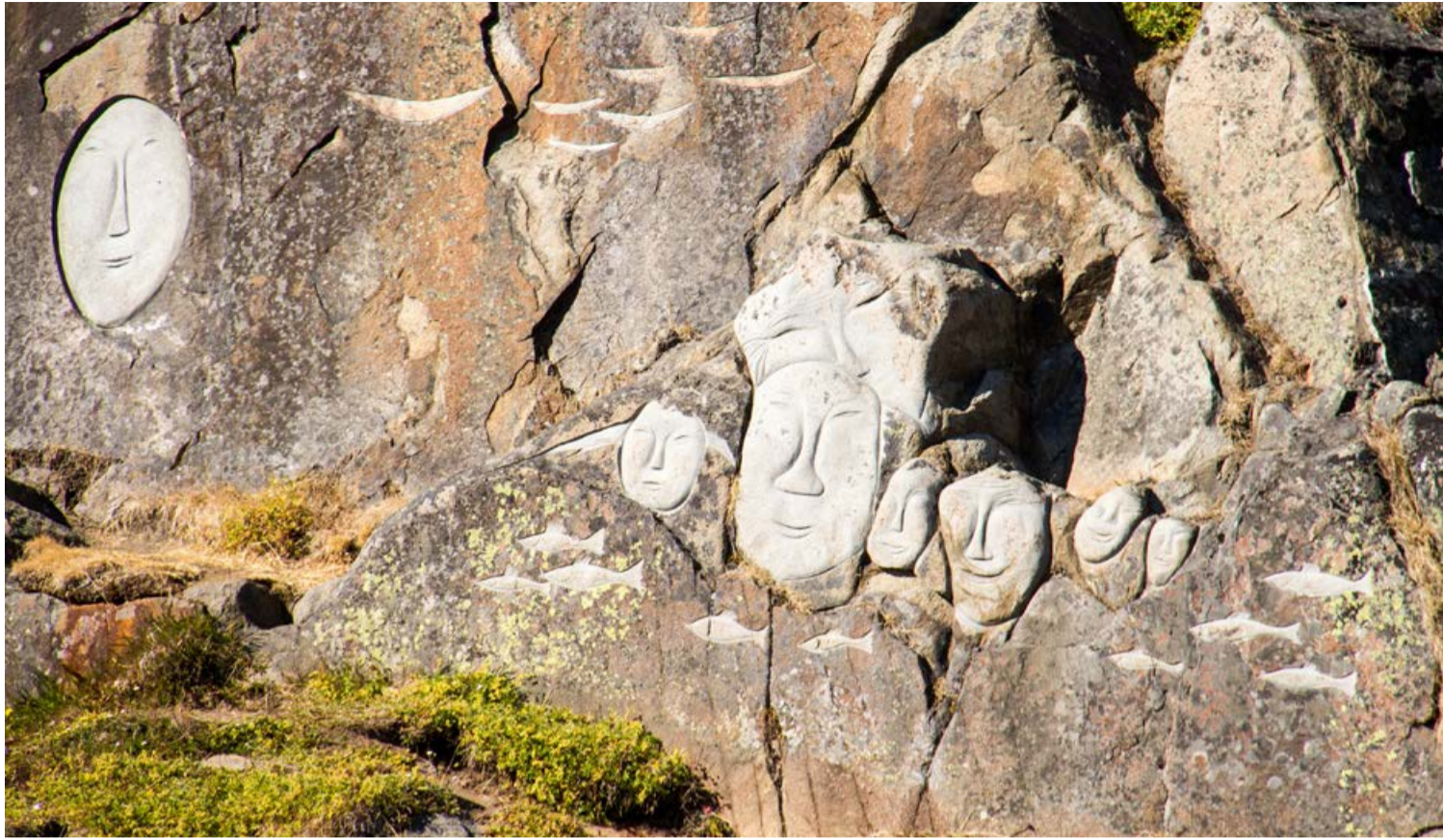
Sydgrønland har energien

Qaqortoq og Narsaq forsynes i dag med elektricitet fra vandkraftværket i Qorlortorsuaq. Vandkraftværket, der blev indviet i 2007, giver en samlet effekt på 7,2 MW. Vandkraft er grøn energi, der er med til at reducere CO₂-udledningerne og det store vandkraftværk er med til at understrege, at udviklingen af Sydgrønland foregår i pagt med regionens skønne natur. Qorlortorsuaq er i øvrigt Grønlands største vandfald.

Vandkraftværket drives af det grønlandske energiselskab Nukissiorfiit, der for et par år siden installerede et sol- og vindenergianlæg i den idylliske bygd Igaliku.

Kujataa nukimmik mingutsitsinngitsumik annertooujussuarmik pigisaqarpoq. Sumiiffimmi innaallagissamik atuinerup ilarujussuaq Qorlortorsuarmi erngup nukinganik nukissiorfimminngaanneersuuvoq.

Sydgrønland har masser af grøn energi. En stor del af regionens el-forbrug stammer fra vandkraftværket ved Qorlortorsuaq.

JESPER HANSEN

Qaqortumi umiarsualivimmut tikikkaanni, kiinnat nuannaartut Aka Høeghip qaarsumut qiperugai tikilluaqqusisusarput.

Nør man ankommer til havnen i Qaqortoq, mødes man af Aka Høeghs glade ansigter hugget i sten.

Sydgrønland betyder alt

Selv om kunstneren Aka Høegh laver kunst mange steder i verden, vil Sydgrønland og Qaqortoq altid været hjemmet

- Jeg stammer jo fra Sydgrønland. Det er mit fødested og mit hjemsted – og jeg elsker Sydgrønland over alt på jord. Det siger en af Grønlands mest kendte og anerkendte kunstnere – maleren og billedhuggeren Aka Høegh.

- Sydgrønland er for mig stedet, jeg altid vender tilbage til. Jeg er bestemt ikke en hjemmeføding, og jeg kan sagtens lave kunst alle mulige andre steder, men Sydgrønland er min hjemstav, slår Aka Høegh fast.

- Jeg holder utroligt meget af klimaet og de små afstande, så man nemt kan komme rundt. Og så kan jeg faktisk godt lide, at det er halvmørkt i sommernætterne. Midnatssol har sin charme, men det er nu også rart, at man

kan se forskel på nat og dag, siger Aka Høegh.

En åben befolkning

- Qaqortoq er en ubeskrivelig smuk by. De små haver. De voldsomme plantevækst om sommeren. Og så en befolkning, der er åben for nyt udefra og nem at snakke med. Der er så mange gode ting i Sydgrønland, at jeg næsten ikke kan stoppe med at fortælle om det.

- Jeg bliver nødt til at fremhæve de korte afstande. I båd kan man nemt komme rundt til de forskellige bosteder og også ud i den store natur, der ikke findes mange i Grønland. Måske på sælragt, men også på sensommerens bær-ture, hvor vi samler vitaminer til

vinteren. Det er stort.

- Jeg holder meget af at besøge de mange forskellige byer og bosteder – bygderne og fåreholderstederne. Overalt er man velkommen til en kop kaffe og en snak. Det er noget helt særligt.

Naturens egne skulpturer

- Jeg har en særlig forkærlighed for området ved Prins Christians Sund og Nanortalik. Måske er det kunstneren i mig? Jeg fascineres af de høje spidse fjelde, der er monumentale og skulpturelle. Og så er der jo det helt særlige med de mange store sten, som ligger spredt over hele Nanortalik. Det er naturens egne skulpturer, der har fået lov at stå, mens byen er vokset op omkring stenene. Det kan jeg slet ikke få nok af.

- En anden særlig ting i Sydgrønland er fjordene og havet. Der er vand overalt. Havet er vores kilde til liv – og det glemmer man aldrig hernede.

Aka Høeghs navn er uløseligt forbundet med Qaqortoq, hvor hendes eftermæle bogstaveligt talt er hugget i sten. Alle, der ankommer til havnen, bliver mødt af de spændende relieffer fra Sten og Menneske-projektet, der er hugget ind i klippen lige ved bådebroen. Det er kunst, alle kan forstå. Stenreliefferne skaber glæde og beskueren vandrer videre med et let sind.

- Det er lidt uretfærdigt, når du kobler mig til Sten og Menneske. Vi var i alt 18 nordiske kunstnere, der var forsamlet i Qaqortoq med højskolen som base. Det blev en kraftudfoldelse af de helt store – og ja, vi satte vores præg på

byen. Men jeg var bestemt ikke alene om det.

I det hele taget er Aka Høegh ganske beskeden.

- Når jeg ikke er ude at rejse for at arbejde, vender jeg altid hjem til Qaqortoq. Men der er andre, der har sat større præg på byen end mig.

Bedstefar betød meget

- Først og fremmest min bedstefar, Pavia Høegh, der var en stor bygmester. I dag mest kendt for Qaqortoqs berømte springvand og så forsamlingshuset, som jeg har været med til at føre tilbage til sin oprindelige form.

- Da forsamlingshuset blev bygget, var det et kulturelt kraftcenter og teater, hvor især Grønlands store kunstnere, Hans Lyng, der dengang boede i byen, satte sine mange teaterstykker op. Der var et levende kulturelt miljø i Qaqortoq dengang – og det har helt sikkert været med til at forme byen og borgernes store interesse for kunsten.

Sydgrønland er mit hjem, som har stor betydning for mig. Ikke som kunstner, men som menneske, siger Aka Høegh, der til sidst afslører endnu en ting, der gør Sydgrønland til noget helt særligt:

- Der er jo også historien, der gør tilværelsen lidt mere spændende. Man ved aldrig helt, hvor den er – og sommetider tvinger historien os til at ændre planer. Indordne os under naturen – og det er jo også en stor værdi ved Sydgrønland.

JESPER HANSEN

Tissaluttoq tusaamaneqartoq Qaqortumiittoq – Nunatsinni ukiorpassuarni kisiartaasoq – Aka Høeghip ittuanit Pavia Høeghimit pilersinneqarpoq.

Det berømte springvand i Qaqortoq – i mange år Grønlands eneste – er skabt af Aka Høeghs bedstefar Pavia Høegh.

Kujataa pingaarnersaavoq

Naak eqqumiitsuliortoq Aka Høegh nunani assigiinngitsorpassuarni eqqumiitsuliornermik suliaqartaraluarluni, Kujataa aamma Qaqortoq angerlarsimaffiguassavai

- Tassami Kujataamiugama. Tamanna inunngorfigaara angerlarsimaffigalugulu – aamma Kujataa nunarsuarmi nuannarinerpaavara. Taama oqarpoq Nunatsinni eqqumiitsuliortuni tusaa-masaanerpaaq nersugaasorlu – assilia-liortoq qiperuisartorlu Aka Høegh.

- Kujataa uannut tassaavoq uterfigiuaannagara. Aallajuitsuunngilluin-narpunga, aamma nunani allani sumi-luunniit eqqumiitsuliornermik sulia-qarsinnaavunga, taamaattorli Kujataa angerlarsimaffigaara, Aka Høegh er-seqqissaavoq.

- Maani silap pissusia ornitassallu ungasinngitsut nuannarisorujussuugakkit, ajornanngitsumimmi tikinne-qarsinnaagamik. Aasami unnuakkut tarrajussisarnera aamma nuannaril-uinnarpara. Seqineq kaaviinnartoq alutornartuuvoq, aammali unnuap ul-lullu assigiinngissusaat takusinnaallu-git iluarluni, Aka Høegh oqarpoq.

Inuit ammasut

- Qaqortoq illoqarfiuvoq kusanarluin-nartoq. Naatsiiveeqqat. Naasut aasak-kut naajartupiloortut. Aamma illoqar-fimmiut nutaanut avataaneersunut ammasuullutillu oqaloqatigiuminar-tuupput. Kujataa pitsaaquterpassuaq-arami tamakkulu oqaluttuarinissaat ni-pangiutiinnarsinnaasangilakka.

- Ornitassat ungasinnginnerat erse-qqissartariaqarpara. Umiatsiamik in-oqarfiit assigiinngitsut ajornanngitsu-mik tikinneqarsinnaapput aamma pin-gortitarsuaq, Nunatsinni asseqan-ngitsoq. Immaqa puisinniarluni, aam-

mali ukiassalernerani paarmaliartar-nerit, ukiornissaanut vitamininik nu-nialluta. Tamanna asseqanngilaq.

- Illoqarfiit inoqarfiillu assigiinngit-sut tikinnissaat nuannareqaara – nu-naqarfiit savaateqarfiillu. Sumi tamani kaffillertoqarlunilu oqaloqatigiinnis-samut tikilluaqqusisoqartarpoq. Ta-manna immikkuullarilluinnarpoq.

Pinngortitap nammineq qiperugai

- Ikerasassuaq eqqaalu aamma Nanor-talik immikkut pingaarnertutitaraak-ka. Immaqa eqqumiitsuliortorpallal-lunga? Qaqqat portusuut inngigissut kusanarluinnartut aamma qiperukka-tut isikkullit alutorilluinnarpakka. Aamma immikkut illuinnartumik uja-rarujussuit amerlasuut Nanortalik tamakkerlugu siammarsimapput. Tamakku pinngortitap nammineq qi-perugarai illoqarfiup ujaqqat akornisi-gut alliartortinneqarnerani allanngor-tinneqarsimanngitsut. Tamakku qat-sussinnaanngilluinnarpakka.

- Kujataani immikkoorutaasut allat tassaapput kangerluit imarlu. Imaq imerlu sumi tamaaniipput. Imaq inuu-nermik uatsinnut tunngaviliisuvoq aamma tamanna maani puigorne-qanngisaannarpoq.

Aka Høeghip aqqa Qaqortumut attu-umassuteqarluinnarpoq, tamatumani eqqaamaneqaatissaa eqqortumik oqaa-tigalugu ujaqqani qiperukkaniikkami. Kikkut tamarmik umiarsualivimmu-t tikikkaangamik suliniummit Ujarak Inullumit qaarsumut qiperukkanit

Ornitassat ungasinnginnerisa kingunerinik Kujataani ajornanngitsumik inoqarfinnut angalaartoqarsinnaasoq, Aka Høegh oqarpoq.

De korte afstande gør det nemt at komme rundt til alle steder i Sydgrønland, fortæller Aka Høegh.

soqutigintartunit tikilluaqquneqartar-put, umiatsianut talittarfiup eqqan-guani qaarsumut qiperorneqarsima-sunit. Tamanna tassaavoq eqqumiitsu-liorneq tamanit paasineqarsinnaasoq. Qaarsumut qiperukkat takunnittumut nuannaalersitsisarput oqinnerulerlu-nilu pisulluni ingerlaqqissinnaatittar-lugu.

- Pissusissamisoorpiannngilaq Ujarak Inullumut tunngatikamma. Taama-nikkut eqqumiitsuliortut Nunanit Avannarlerneersut katilluta 18-iuvu-gut, Qaqortumi katersuulluta Sulisar-tut Højskoliat najugaqarfigalugu. Nu-kippassuarnik atuilluni pilersitsi-neruvoq angisoorujussuaq – aamma aap, illoqarfiup isikkuanut sunniute-qarpugut. Uangali kisimiillunga sulia-rinngilluinnarpara.

Aka Høegh nalinginnaasumik tu-nuarsimaartuuvoq.

- Suliaqariartorlunga angalanngik-kaangama, tamatigut Qaqortumut a-ngerlartarpunga. Allanilli uannit il-loqarfimmut sunniuteqarnerusoqar-poq.

Ittu sunniuteqarsimaqaaq

- Pingaarnertut ittora Pavia Høegh, sanasut naalagaat tusaamaneqartoq. Ullutsinni annerusumik tusaamane-qaatigalugit Qaqortumi tissaluttoq

tusaamaneqarluortoq aamma kater-sortarfik, aallaqqaammut ilusitoqqa-minut utertinneqarnissaanut suleqa-taaffigisimasara.

- Katersortarfik sananeqarmat kultu-rikkut pikialaarfiuvoq isiginnaartitsi-sarfiullunilu, tamatumani ingammik Nunatta eqqumiitsuliortorsua Hans Lynge, taamanikkut illoqarfimmi naju-gaqartoq, isiginnaagassiarpassuarmi-nik isiginnaartitsisarluini. Qaqortoq taamani uummaarissumik kulturikkut pikialaarfiuvoq – qularnanngitsumillu illoqarfimmut aamma illoqarfimmiut eqqumiitsuliornermut soqutiginnin-nerujussuannut sunniuteqaqataasi-malluni.

Kujataa angerlarsimaffigaara uannut pingaaruteqarluinnartoq. Eqqumiitsu-liortutuunngitsoq inuttulli, Aka Høegh oqarpoq, naggataagullu Kujataata im-mikkorluinnaq isigisariaqarneranut pissutaasoq suli alla saqqummiullugu:

- Aamma sikorsuaqartarpugut inuu-nermik soqutiginarnerulaalersitsisar-tunik. Sikorsuit qanoq pissanersut ili-simaqqissaarneqarsinnaanngillat – aamma pilersaarutivut sikorsuarnit allanngortinneqarsinnaasarpurput. Pin-gortitamut naalagarsiortarluta – ta-manna Kujataanut aamma pingaarute-qaaq.

Ujarassuit amerlasuut Nanortalimmiittut – aajuna ujarak Knud Rasmussenip kiinaa – tassaapput pinngortitap nammineq qiperugai, eqqumiitsuliortoq Aka Høegh taama isumaqarpoq.

De mange stenblokke i Nanortalik – her Knud Rasmussen-stenen – er naturens egne skulpturer, mener kunstneren Aka Høegh.

Arlalissuit ilinniakkaminnik naammassinnereerlutik qujanartumik Kujataanut uteqqittarput, kommunimi aqutsisut qullersaat Tine Pars oqarpoq. Heldigvis vender mange tilbage til sydgrønland efter endt uddannelse, siger kommunaldirektør Tine Pars.

Uddannelse og kompetenceløft er vigtigt for vores kommune

Ledelsen i kommunen har en vigtig opgave med at sikre, at vore nuværende og kommende ansatte har de rette kompetencer til at løse opgaverne

Af Kommunaldirektør Tine Pars

Hvad enten man arbejder eller er uddannet indenfor socialområdet, skoleområdet, det tekniske område, så fordrer den komplekse lovgivning, at medarbejderne formår at løse opgaverne tilfredsstillende.

Der er i dag et stigende krav til forvaltningerne om, at der sker samarbejde på tværs, for at lovgivningen bliver efterlevet. Det stiller krav til den enkelte medarbejders faglige kompetencer, men også til at kunne samarbejde med andre fagområder. Det er derfor vi i kommunen har så stort et fokus på at

få ansat veluddannede medarbejdere på alle niveauer i den offentlige forvaltning.

I Kommune Kujalleq er vi bevidste om, at vi er i "konkurrence" med andre kommuner om at tiltrække uddannede og dygtige medarbejdere. Det er ikke altid der bliver søgt på vores stillinger første gang, så der er ofte genopslag på stillingerne. Men vi er tålmodige og venter med at ansætte, til vi synes vi har den rette til posten.

Brug for praktikanter

I Kommune Kujalleq er der flere uddannelser, og vi er heldige at have en del praktikanter fra erhvervsuddannel-

serne. I forvaltningen har vi for eksempel 12 elevpladser. Vi vil gerne have endnu flere praktikanter, også fra de videregående uddannelser. Så til studerende vil jeg sige: kontakt os endelig om en praktikplads.

Vores medarbejdere er vores vigtigste ressource. Derfor er det vigtigt, at vi har et forsat fokus på at sikre kompetenceløft for vores ansatte, men også for vores ledere.

I denne tid er vi for eksempel i gang med at skulle implementere et ledelsesgrundlag, der skal synliggøre de forventninger, vi har til ledelseskompetencer og til udfyldelse af lederrollen. Jeg glæder mig meget til at få et fælles

sprog i ledelsen om vores roller og værdier som ledere.

Vilje til fremgang

Sydgrønland har politisk nok været overset i en årrække, og mange uddannede er fraflyttede. Men nu fornemmer man en vilje og lyst til, at der skal ske fremgang i kommunen, og forhåbentlig vil det betyde, at flere af kommunens bysbørn vender uddannede hjem igen.

Vi ønsker dog også at tiltrække nye borgere hertil. Vi skal derfor være gode til at sælge vores kommune og fortælle om mulighedernes kommune og om det smukkeste sted i Grønland.

Ilinniagaqarneq piginnaasanillu qaffassaaneq kommunitinnut pingaaruteqarput

Kommunimi qullersat pingaarutilimmik suliassaraat, maanna sulisut siunissamilu sulilersussat suliassat suliarisinnaajumallugit eqqortunik piginnaaneqarnissaat qulakkiissallugu

All. Kommunimi aqutsisut qullersaat Tine Pars

Isumaginninnermut tunngasunik, atuarfeqarnermi, teknikimut tunngasunik suliaqaraanni imaluunniit ilinniarsimagaanni, inatsisit pisariusut pisariaqalersippaat, sulisut suliassanik naammaginartumik suliarinnissinnaanissaat.

Ingerlatsivinnut ullutsinni anneruleraluttuinnartumik piumasaqaataavoq, ingerlatsiviit akunnerminni suleqati-giittarnissaat, inatsisit naammassinnaajumallugit. Tamanna sulisut atasiakkaat suliainnut piginnaaneqarnissaannik piumasaqarfiuvoq, aammali ingerlatsivinnut allanut suleqateqarsinnaanissamik. Taamaattuminguna kommunimi pingaartikkippat pi-sortat ingerlatsineranni qaffasissutsini tamani sulisunik ilinniarluarsimasunik atorfinitsitsinissarput.

Kommune Kujallermi sulisunik ilinniarsimasunik pikkorissunillu pilersaarinitsinni kommuninik allanik "unammillerteqaratta" ilisimavarput. Atorfinnut inuttassarsiuukkatsinnut siullermeersumut qinnuteqartoqangitsoorsinnaasarpoq taamalu inuttassarsiuqqittoqartarluni. Naammagittarlutali utaqqinitsigut atorfimmu piukkunnartumik nassaarsinnaasarluta.

Suliffimmik misiliisunik pisariaqartitsisoqartoq

Kommune Kujalleq arlalinnik ilinniar-toqarfiugami, iluanaarlutalu inuussutissarsiuutinut ilinniarfinnit suliffimmik misiliisoqarluartarluta. Assersuutigalugu ingerlatsivimmi ilinniartunut aqqaneq-marlunnut inissaqartitsivugut. Suliffimmik misiliisunik amerlanerusunik perusuppugut aamma ilinniarfinnit ingerlaqqiffiusunit. Taamaattumik ilinniartunut oqarusup-punga: Suliffimmik misiliinissamat inissaqarnerseq paasiniarlugu attaveqarfigiinnartigut.

Sulisuvut isumalluutitsinni pingaarnersaapput. Taamaattumik sulisutsinnut piginnaanngorsaanitta qitiutittuarnissaata qulakkeerseqarnissaa pingaaruteqarpoq, aammami aqutsisutsinnut.

Soorlu piffissami matumani aqutsisutut tunngavigineqartussat atuutilernissaat aallarnisaleruttorparput,

Tine Pars, kommunimi aqutsisut qullersaat: Kommune Kujallermi ilinniarluarsimasunik sulisoqarnissaq pingaartinneqartorujussuuvoq.

Tine Pars, Kommunaldirektør: Kommune Kujalleq har et stort fokus på veluddannede medarbejdere.

tamatumani erseqqissarneqassallutik aqutsinermi piginnaasassatut aamma aqutsisutut inissisimanissamat pisinnaasassatut naatsorsuutigisavut. Aqutsisutut inissisimanitsinnik pingaarti-tatsinnillu aqutsisuni paaseqatigiisuteqarnissarput qilanaarisorujussuua.

Siuariartornissamat piumassuseqarneq

Kujataa qularnanngitsumik ukior-

paalunni politikikkut eqqumaffigineqarsimanngilaq, aamma ilinniarsimasorpasuit allamut nuussimapput. Maannali kommunip siuarsarneqarnissaanut piumassuseqartoqarlunilu suliniuteqarusuttoqartoq malugineqarsinnaavoq, neriutiginarlunilu tamatuma kingunerissagaa kommunimi meeraasimasut ilinniagaqareerlutik angerlaqqissinnaanissaat.

Maanga nuukkusuttunut pilerinar-tuunissarput aamma kissaatigaarput.

Taamaattumik kommunip nittarsaan-nissaanut kommunillu periarfissaqar-luarneranik aamma Nunatsinni alia-naannerpaaq pillugu oqaluttuarnis-sarput pikkoriffiginerusariaqarparput.

Kujataani naatsiianik ukiumut 70 tonsit sinnerlugit naatitsisoqartarpoq.

Der høstes årligt over 70 tons kartofler i Sydgrønland.

Grønlands spisekammer

Sydgrønland er en guldgrube for alle, der holder af god mad tilberedt af lokale råvarer

Det er ikke tilfældigt, at Sydgrønland kaldes for »Grønlands Spisekammer«. Regionen har en lang tradition for landbrug – og stort set alle grønlandske fåreholdere holder til i det lune og frodige område.

For der er frodigt i Sydgrønland om sommeren. Så frodigt, at navnet Grønland lå lige for, da Erik Den Røde i sin tid ankom til området og slog sig ned og begyndte at dyrke jorden. Dengang var det kvæg, der var det vigtigste hus-

dyr, men sidenhen er det blevet får.

Der er i dag 38 fåreholdere i Sydgrønland. Tilsammen har de i år indhandlet 23.000 får og lam til slagteriet Neqi i Narsaq, der er en af byens vigtigste arbejdspladser.

Grøntsager er populært

De sydgrønlandske fåreholdere nøjes ikke med at avle får. De er også flittige jordbrugere – først og fremmest hø til foder, men de seneste år har man også

fået øjnene op for kartofler og grøntsager som en kommercielle mulighed.

Kartoflerne indhandles lige som fårene til Neqi, der pakker kartoflerne til den grønlandske detailhandel. Det er i år blevet til 72 tons, der netop nu i efteråret er ude i de grønlandske butikker og er et populært islæt i maden hos familien Grønland.

Udover fåreholdet er der de seneste år kommet kvæg til. Og en rød bøf, der er opvokset i Sydgrønland, betragtes som en helt særlig delikatesse.

Sydgrønland er også hjemsted for forsøgsstationen Upernaviarsuk nær Qaqortoq, der både er selvstyrets forsøgsård for landbrug og samtidig også fungerer som landbrugsskole. Det er her, de nye fåreavlere bliver uddannet.

På Upernaviarsuk har man gennem mange år arbejdet med at udvikle den grønlandske grøntsagsproduktion. Det meste af produktionen sælges i butikkerne i Qaqortoq, hvor man i sæsonen kan finde grønlandsk producerede radiser, icebergsalat, almindelig salat, tomater og agurker. Sidste skud på stammen er grønlandske hvidkål, som gartneren på Upernaviarsuk i år har fremavlet med stor succes.

Der er faktisk et stort potentiale i grøntsagsproduktionen i Grønland, fordi mange af de skadedyr og sygdom-

me, der generer planterne i andre lande, ikke findes i Grønland.

De sydgrønlandske haver

Men det er ikke alene den kommercielle fødevareproduktion, der gør sig gældende i Sydgrønland. Interessen for havebrug er også stor. Det vidner de mange velholdte og blomstrende haver om, hvor der også er plads til rabarber og ribs. I drivhuse, mistbænke og vindueskarme dyrkes der i stor stil majroer, kartofler og agurker – og det er også lykkedes at producere noget så kuriøst som bananer.

Så mulighederne er mange i Sydgrønland, når der skal arbejdes med helt friske råvarer i køkkenet. Det påskønner de på levnedsmiddelskolen Inuili – Food College Greenland, hvor de grønlandske kokke, økonomaer og tjenere uddannes.

Inuili er en moderne fagskole med engagerede professionelle og nytænkende undervisere, der har skabt et stærkt fagligt miljø med de sydgrønlandske fødevarer i centrum. Det er også Inuili, der hvert efterår arrangerer de populære Grønlandsmesterskaber for professionelle kokke fra alle Grønlands ypperste restauranter samt for skolens kokkelærlinge.

Kujataani naatsiiviit naatitarpasuarnik naatitsiviusarput.

Haverne i Sydgrønland bugner af grøntsager.

Kalaallit Nunaata nerisassaasivia

Kujataa kikkunnut tamanut nerisassatsialannik najukkami nerisassiassat atorlugit nerisassiarineqarsimasunik mamarisaqarluartunut naammattorsuarnik pissarsiffiusinnaavoq

Kujataata "Nunatta tamarmi nerisassaasivia"-nik taaneqartarnera nalaat-sornerunngilaq. Sumiiffik nunalerinermik sivisuumik ingerlatsiviusimavoq – Kalaallit Nunaannilu savaatilit tamangajalluinnarmik tamaani kia-laartumi naggorissumilu inissisimafeqarput.

Kujataa aasakkut naggorissorujus-suusarpoq. Ima naggoritsigaluni, Erik Aappalaartoq qangarsuaq tamaanga tikimmat nunamilu naatitsinermik ingerlataqarluni, Grønland – nuna qorsuk – ajornanngitsuvarsumik atsiunneqarsinnaasimalluni. Taamani nersussuit uumasuutini pingaarnersaasimapput, kingornali savat pingaarnersaasimallutik.

Kujataani savaatillit ullumikkut 38-upput. Taakkua ataatsimut katillugit savanik savaaqqanillu 23.000-inik Narsami toqoraavimmut Neqimut, illoqarfimmi suliffeqarfiit pingaarnersaasa ilaannut, ukioq manna tunisisimapput.

Naatitat nuannarineqarluartut

Kujataani savaatillit savanik piaqqior-titsiinnartanngillat. Nunalerinermik aamma aallussilluurtuupput – pingaartumik ivikkanik nerukkaatissanik, ukiunili kingullerni naatsiat naatitalu aningaasarsiornikkut periarfissatut aamma isigineqalersimallutik.

Naatsiat savatulli Neqimut tunineqartarput, tassanilu Kalaallit Nunaanni pisiniarfinni nioqutigineqartus-sanngorlugit poortorneqartarluatik. Ukioq manna 72 tonsit pissarsiarineqarsimapput, taakkualu ukiaq manna maannakkorpiaq pisiniarfinni nioq-

Kujataa ilaatigut tamaani savaatillit tunngavigalugit Kalaallit Nunaata tamarmi nerisassaavigaa.

Sydgrønland er det grønlandske spisekammer blandt andet takket være de mange fåreholdere i området.

qutigineqaleruttorlutik ilaqutariillu nerisaannut piumaneqarluartut ilaallutik.

Savaateqarnerup saniatigut ukiuni kingullerni nersussuaateqartoqalersimavoq. Nersussuarnillu Kujataani al-liartortinneqarsimasunit bøffiliassat aappaluttut immikkut mamassuseqarluartutut isigineqarput.

Kujataaniippoq aamma misileraavik

Upernaviarsup, Qaqortup ungasinngisaanniittoq, taannalu Namminersorlutik Oqartussat nunalerinermi misileraaviutigaat nunalerinermi ilinniarfitut aamma atuuttoq. Savaatilingorniat tassani ilinniartinneqartarput.

Upernaviarsummi Kalaallit Nunaanni naatitanik tunisassiorneq inerisar-lugu ukiorpassuannngortuni suliaqartoqarsimavoq. Tunisassiat amerlanersaat Qaqortumi pisiniarfinni nioqutigineqartarput, tamaani aamma radiisit, icebergsalatit, salatit nalinginnaasut, tomatit agurkillu nunatsinni tunisassiat pisiassaasarlutik. Pilersitani kingullertut eqqaaneqarsinnaavoq hvidkåli nunatsinneersoq, Upernaviarsummi naatsiivilerisup iluatsilluurtumik inerisarsimasaa.

Kalaallit Nunaanni naatitanik tunisassiorneqarsimasunik anner-tuumik periarfissaqarpoq, uumasut ajoqutaasartut nappaatillu nunani allani naatitsinermi ajornartorsiutaasartut, Kalaallit Nunaanni nassaassaangimmata.

Kujataani naatsiiviit

Kujataanili aningaasarsiutitut inuussutissanik tunisassiornerinnaq atuutinngilaq. Naatsiiveqarnermik soqutiginninneq aamma anneruvoq. Tamatumunnga naatsiivippassuit paarilluak-

kat naasorpasuaqartartullu uppernaasatissaapput, tamakkunanilu rabarberit ribsillu aamma inissaqartinneqartarluatik. Illuaqqani naatitsivinni drivhusini, naatitsiveqqani qulisani igalaallu killingini majruuanik, naatsiianik agurkinillu naatitsisoqarluartarpoq – alutornarluinnartumillu aamma bananinik naatitsineq iluatsinneqarsimalluni.

Taamaattumik iggavimmi nerisassianik nutaajulluinnartunik suliaqartoqassatillugu Kujataani periarfissat amerlasuujupput. Tamanna inuussutissalerinermik ilinniarfimmi Inuili – Food College Greenlandimi, Kalaallit Nunaanni igasut, økonomit saqisullu ilinniartinneqarfigisartagaanni -qujamasuutigineqarpoq.

Inuili suliamut tunngasunik ilinniarfiuvoq nutaaliaasoq, suliamik ilisimasaqarluartunik nutaamillu eqqarsariaaseqartunik tunniusimasunillu ilinniartitsisoqartoq, Kujataani inuussutissat qitiutillugit avatangiisinik suliamut tunngasunik nukittuunik pilersitissimasunik. Inuili inuussutissarsuti-galugu igasunut Kalaallit Nunaanni neriniartarfiit nuimnersaanneersunut ilinniarfimmilu igasunngornianut ukiat tamaasa Kalaallit Nunaanni pissartanngorniunermik aamma aqqis-suussisarpoq.

Kujataani savaatillit savaatiminnut nerukkaatissat amerlanersaannik namminneq naatitsisarput.

De sydgrønlandske fåreholdere avler selv det meste af foderet til fårene.

Byer og bygder med historiske rødder

Kommune Kujalleq har altid været en populær region at bosætte sig. Det begyndte allerede med nordboerne – og siden har området været bosted for

både amerikanske soldater og naturligvis kalaallit, der lever både af fiskeri og landbrug. Kommune Kujalleq har i alt tre byer og 11 bygder.

JESPER HANSEN

SARAH WOODALL/ISG

Narsaq Kommune Kujallermi illoqarfiup annerup tulleraa, kangerluit angisuut akornanni alianaatsumi inissisimasooq.

Narsaq er Kommune Kujalleqs næststørste by, der ligger idyllisk placeret mellem de store fjorde.

Narsarsuarmit takussaapput orpiit portusuut aamma oqaluttuarisaaneq. Nunaqarfik Amerikamiunit 1941-mi tunngavilerneqarpoq Europamut sorsuuffiusumut timmisartornermi qitiusumik akunniffiusartutut.

Narsarsuaq byder på både store træer og historie. Bygden blev anlagt af amerikanerne i 1941 som centrum for færgeflyvningerne til krigen i Europa.

SARAH WOODALL/ISG

Illut assigiinngitsunik qalipaattillit qaqqap sivinganeraniittut, Qaqortoq immikkorluinnaq isikkoqalersippaat.

De maleriske huse, der er placeret op ad fjeldsiden, gør Qaqortoq til noget helt særligt.

Kommune Kujallermi illoqarfinni nunaqarfinnilu inuit amerlassusii

Indbyggertal i Kommune Kujalleqs byer og bygder

Nanortalik.....	1.117
Aapilattoq.....	100
Narsarmijit.....	62
Tasiusaq.....	58
Ammassivik.....	41
Alluitsup paa.....	165
Qaqortoq.....	3.041
Saarloq.....	26
Eqalugaarsuit.....	46
Qassimiut.....	22
Narsaq.....	1.322
Igaliku.....	33
Narsarsuaq.....	143
Qassiarsuk.....	65
Katillugit/Total.....	6.241

Qaqortoq

Kommune Kujalliup qitiusumik allaffeqarfiani illoqarfiullu annersaanni ukiut 200-t sinneqartuni oqaluttuarisaaneq paasi-saqarfigineqarsinnaavoq. Niuertoqarfik "Julianes Haab" niuertumit Anders Olsenim 1775-imi tunngavilerneqarpoq. Sana-artorfigineqartoq kangerliumarngup qinnguanut Kuussuup akuata eqqaanut inissinneqarsimavoq illoqarfiullu ilaa taman-na ullutsinni sulii illoqarfimmi qitiulluni. Illoqarfiup annertussusia allaat 1935-p missaa tikillugu kuup akuata eqqaani qooqqumiippoq. Kingusinnerusukkut illoqarfik kuuk illugiissillugu timmut alliertortinneqarpoq. Illorpassuit qaqqat si-vinganeriniittut kalaallisut pisarnertut illunut qalipaatinik qalipanneqarsimasut illoqarfik immikkut ittumik isikkoqaler-sippaat, immap tungaanit isigalugit kusanarnerpaasarlutik.

Oqaluttuarisaaneq illoqarfiup qeqqani asseqanngitsumi erseqqissumik malugineqarsinnaavoq, tamaaniillutik sanaartuk-kat eqqissisimatitat allanngutsaaliorneqartullu, aqqusernit amitsut aamma avatangiisit kulturikkut pingaarutilerujussuit.

Qaqortumi inuussutissarsiornikkut ingerlanneqartut umiarsualiviup eqqaani katersuussimapput, tamaaniillutik aalisar-nermut tunngasunik suliffiit aamma Nunatta Ammerivia mersortarfialu.

Kommune Kujalleqs administrative centrum og største by kan byde på flere end 200 års historie. Kolonien "Julianes Haab" blev oprettet i 1775 af købmand Anders Olsen. Bebyggelsen blev placeret i bunden af bugten omkring Storelvens udløb og dette område udgør i dag stadig centrum i byen. Byens udstrækning var helt op til omkring 1935 stadig i dalen omkring elv-udløbet. Senere er byen vokset op ad fjeldet på begge sider af elven. De mange huse på fjeldsiderne malet i de traditionelle grønlandske husfarver giver byen et helt særligt udtryk, der bedst opleves fra søsiden.

Historien mærkes tydeligt i den helt enestående bymidte, der rummer adskillige fredede og bevaringsværdige bygninger, smalle gader og et enestående miljø af stor kulturhistorisk værdi.

Qaqortoq's erhvervsliv er primært koncentreret omkring havnen, hvor alle fiskerierorienterede aktiviteter findes samt Great Greenlands garveri og systue.

Narsaq

Nunaqarfioqqaarsimasooq "Narsap pisoqartaa" illoqarfiup avannaata kangiani sinerissamiippoq. Narsap ateqaata gaa narsaamanermiikkami aamma illoqarfiup eqqaatalu ilisarnaatigaat manissumi annertuumi toqqissumiikkamik kangerluit qaqqallu avatangiiseralugit – qaqqaq 685 meterinik portutigisoq Qaqqarsuaq ilisarnaatigilluarlugu.

1880-ip missaani niuertarfimmik pilersitsisoqarpoq kangerliumanermilu Kuukasiup akuata eqqaani talittarfiliortoqarluni. Illoqarfiup ilaa tamanna pissusissamisoortumik illoqarfimmi qitiulerpoq piffissallu ingerlanerani talittarfiup kangiani kingusinnerusukkullu avannaani illoqarfik pilersikkiartuaar-neqarluni.

Illoqarfiup immikkoortua nutaaq kuup qooruata kujataatungaani 1949-mi aallarnisarneqalerpoq, tamaani suliffissuup kangerliumaneranut sammisumi toqoraaveqarluni aamma inuussutissanik silaannaqanngitsumik tunisasiornermik suliffissuaqalerluni. Illoqarfiup pissusissamisoortumik alliartortinneqarnerani, illoqarfiup qeqqa kuup akuanit maanna inissisimaffigisaminut Niels Bohrs Pladsip eqqaanut nuunneqarpoq. Illoqarfik piffissami kingullermi Nuugaarsuup tungaanut aamma Kirkemosenip avannaani alliartortinneqarpoq.

Inuussutissanik tunngaveqartunik inuussutissarsiuteqarpoq, soorlu savaateqarnermik, nunalerinermik/naatitsinermik aamma aalisarnermik. Inuussutissarsiutit taakku illoqarfimmi ingerlataqarfiupput umiarsualiviup eqqaani aalisakkanut suliffissuaqarluni aamma toqoraaveqarluni kiisalu illoqarfiup avannaatungaani Inuilimi inuussutissalerinermut ilinniarfeqarluni.

Illoqarfik Narsaq erseqqissumik siamasissumik sanaartorfiuvoq, illoqannginneranik nunatanik ilisarnaateqarluni sanaartukkanik immikkuulersitsisunik taamalu illoqarfimmi nunap isikkuanut siamasissumut avatangiisaasumut atassuteqalersitsisumik.

Den oprindelige boplads "Gammel Narsaq" lå ved kysten nordvest for byen. Narsaq betyder sletten og byen og området omkring den er karakteriseret af et stort fladt plateau omgivet af fjorde og fjelde – med det 685m høje Qaqqarsuaq fjeld som det markante landskabstræk.

Omkring år 1880 blev der oprettet butik og anløbsplads i bugten ved Kuukasiup elvens udløb. Stedet blev en naturlig bymidte, og der opstod efterhånden en by øst og senere nord for anløbspladsen.

I 1949 påbegyndtes en ny bydel syd for ådalen med slagteri og hermetikfabrik ud mod Fabriksbugten. Som en naturlig følge af byens udvikling er bymidtens tyngdepunkt rykket fra elvens udmunding til den nuværende placering ved Niels Bohrs Plads. Senest er byen vokset ud på Rådnenæs og op nord for Kirkemosen.

Der er fødevarebaserede erhverv som færehold, jordbrug/gartneri og fiskeri. Disse erhverv har deres kerneområder i byen med fiskeindustri og slagteri ved havnen og levnedsmiddel-uddannelserne i byens nordlige del omkring Inuili.

Narsaq by fremtræder som en forholdsvis åben bebyggelse, der er karakteriseret ved et markant indslag af friholdte landskabsstrøg, der opdeler bebyggelsen og forbinder byen med det omliggende åbne landskab.

Illoqarfiit nunaqarfiillu oqaluttuarisaanermik sorlaqartut

Kommune Kujalleq nunap immikkoortuatut nunassiffigissallugu kajungerineqartuaannarsimavoq. Aallaqqaammut qallunaatsiaat siulliupput – aam-

ma tamatuma kingorna nunassiffigineqarluni Amerikamiut sakkutuunit kiisalu soorunami kalaallinit, aalisarnermik nunalerinermillu inuussutis-

sarsiuteqartunit. Kommune Kujallermit illoqarfiit pingasuupput nunaqarfiillu aqqaniliullutik.

Kujataani nunaqarfiit Igalikutut ittut nunalerinermut savaateqarnermullu qanittumik attuumassuteqarput.

De sydgrønlandske bygder som Igaliku har alle en tæt tilknytning til landbrug og fårehold.

Nanortalik

Nanortalik Nunatsinni illoqarfiit kujallersaraat taaguutigalugillu nanorpassuit sikorsuarunut, upernaat tamaasa Nunarput kujaqqullugu kitaani sinerissamut annguttartunut ilaallutik takkuttartut.

Niuertoqarfik Nanortalip eqqaaniittoq Sissarissumi, maanna inissisimaffiata kujataata kitaaniittumi 1797-imi tunngavilerneqarpoq. Niuertoqarfilli maanna inissisimaffigisaminut 1830-mi nuunneqarluni umiarsualiviginnerunera pissutigalugu. Inissisimaffiligaa ullutsinni "katersugaasiveqarfiuvoq", tamaaniillutik illutoqqat nutarterneqarsimasut paariluakkallu asseqanngitsut, nunasiaataanerup nalaaneersut. Illoqarfik tassanngaanniit avannamut alliartortinneqarsimavoq annerusumik qeqertap maninnerusortaatigut.

Nanortalimmi aalisarneq piniarnerlu qangaaniilli pingaarnertut inuussutissarsiutaapput umiarsualivillu inuussutissarsiortunit qaqqasiortartunillu ornigarneqarluartarpoq. Illoqarfik 2000-ip kingorna Nalunami ukiuni arlaqartuni kuultisiornermi qitiusutut inissisimavoq – aamma aatsitassarsiortitseqatigiiffiup Amaroq Mineralsip tamaani aatsitassarsiornissamut sulii ilippaateqarnerarpa.

Nanortalik er Grønlands sydligste by og har sit navn efter de mange isbjørne, som kommer med storisen, der hvert forår passerer syd om Grønland og op langs vestkysten.

Handelsstationen ved Nanortalik blev anlagt i 1797 ved Sissarissoq sydvest for den nuværende placering. Handelsanlægget blev dog i 1830 flyttet til den nuværende placering på grund af de bedre havneforhold. Denne placering udgøres i dag af "museumsbyen", der er en enestående samling af restaurerede og velholdte gamle huse fra kolonitiden. Herfra er byen vokset mod nord over den forholdsvis flade del af øen.

Fiskeri og fangst har traditionelt været det væsentligste erhverv i Nanortalik og havnen det erhvervsmæssige tyngdepunkt. Men også turismen spiller en stor rolle. Byen er et populært mål for ekspeditionsturister og bjergbestigere. Nanortalik. Byen var i nogle år efter årtusindeskiftet centrum for aktiviteterne i guldminen ved Nalunaq – og mineselskabet Amaroq Minerals ser fortsat et stort potentiale for minedrift i området.

Nanortalik Nunatsinni illoqarfiit kujallersaraat, tamaani nutaaliaasumik aalisakkanik suliffissuaqarluni aamma paarilluarneqartunik nunasiaataanerup nalaaneersunik sanaartugaqarluni.

Nanortalik er Grønlands sydligste by, der både byder på moderne fiskeindustri og velbevarede bygninger fra kolonitiden.

Nutaamik atorfittaarniarpit?

Periarfissat peqataaffigikkit,
atorfiit inuttaqanngitsut uani takukkit

Nyt job?

Tag del i mulighederne

Atorfiit inuttassarsiukkat uani takukkit

Se de ledige stillinger her

www.kujalleq.gl/ledige-stillinger